

Kyberšikana

Petra Polanská

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra Polanská**
Osobní číslo: **A12239**
Studijní program: **B3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Informační technologie v administrativě**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Kyberšikana**
Téma anglicky: **Cyberbullying**

Zásady pro vypracování:

1. Vypracujte literární rešerši na téma kyberšikana.
2. Popište nejčastější druhy a místa projevu kyberšikany.
3. Provedte a vyhodnoťte průzkum na vybraných školách s cílem zjistit jaké mají zkušenosti děti a učitelé s kyberšikanou.
4. Porovnejte získané teoretické poznatky a určete projevy a následky kyberšikany.
5. Navrhněte postup, jak by se školy měly bránit kyberšikaně.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. ČERNÁ, Alena. Kyberšikana: průvodce novým fenoménem. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, 150 s. ISBN 978-80-210-6374-7.
2. ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče. 1. Vyd. Brno: Computer Press, 2013, 224 s. ISBN 978-80-251-3804-5.
3. Patologické vztahy ve skupině: [materiály pro výchovné poradce a metodiky prevence na ZŠ a SŠ.] Praha: Raabe, c2011, 1 sv. (různé stránkování). ISBN 978-80-87553-23-7.
4. ROGERS, Vanessa. Kyberšikana: pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 97 s. ISBN 978-80-7367-984-2.
5. HOLLÁ, Katarína. Kyberšikana. 1. Vyd. Bratislava: IRIS, 2013, 111 s., [11] s. příl. ISBN 978-80-8153-011-1.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jiří Vojtěšek, Ph.D.

Ústav řízení procesů

Datum zadání bakalářské práce:

6. února 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

21. května 2015

Ve Zlíně dne 6. února 2015

L.S.

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.

děkan

Ing. Miroslav Matýšek, Ph.D.

ředitel ústavu

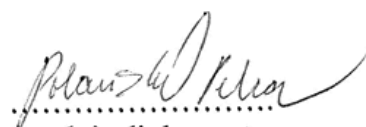
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem /bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala. V případě publikace výsledků budu uvedena jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce „Kyberšikana“ pojednává o nebezpečí kybernetické šikany, která je aktuálním tématem na středních a základních školách. Podstatou práce je vysvětlení důležitých pojmů kyberšikany, ale také rady pro odhalení a prevence proti kyberšikaně. Čtenáři jsou seznámeni s informačními a komunikačními technologiemi, díky kterým je kyberšikana zprostředkována, tedy s jejími prvky, projevy, médii, pomocí kterých se šíří, ale také s případy, kdy se o kyberšikanu nejedná. Nedílnou součástí jsou charakterizována preventivní opatření proti kyberšikaně, jak se proti ní bránit, či na jaké instituce a organizace se mohou oběti obrátit. Dále se čtenáři mohou dočíst o možnostech minimalizací rizik spojených s kyberšikanou. Samozřejmě autorka práce nezapomněla ani na řešení trestné odpovědnosti z pohledu agresora, kde jsou uvedeny zákony a paragrafy, které se k této odpovědnosti stahují. Praktická část se zaměřuje na informovanost respondentů, jejich vlastní názor a zkušenosti získané s touto problematikou. Vyhodnocení praktické části jsou užitečné rady pro školy v podobě prevence až intervence kyberšikany.

Klíčová slova: Kyberšikana, agresor, oběť, virtuální prostředí, respondent, prevence

ABSTRACT

Bachelor thesis "Cyber-bullying" discusses the dangers of cyber bullying, which is a measure-cial subject at primary and secondary schools. The essence of this work is explaining important concepts of cyberbullying, but also hints to the detection and prevention of cyberbullying. Readers are familiar with information and communication technologies that make cyberbullying mediated, ie its elements, speeches, media with which to propagate, but also cases where it is not about cyberbullying. An integral part are characterized preventive measures against cyberbullying, how to defend against it, and on what institutions and organizations they can turn. Additionally, readers can read about the possibilities of minimizing the risks connected with cyberbullying. The author obviously did not forget to work on solving crimes deduction from the perspective of the aggressor, which lists the laws and regulations, that it is the responsibility. The practical part focuses on the awareness of the respondents, their opinions and experiences gained with this issue. Evaluation of the practical part, are excellently useful advice for schools in the form of cyberbullying prevention to intervention.

Keywords: Cyberbullying, aggressor, victim, virtual environments, respondent, prevention

Touto cestou bych ráda poděkovala všem, kteří se podíleli na zpracování mé bakalářské práce. Zejména bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Jiřímu Vojtěškovi, Ph.D. za odborné vedení práce, cenné rady a připomínky, které m poskytoval po dobu vzniku této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se dotazníkového šetření zúčastnili a učitelskému sboru základních a středních škol, který byl velmi vstřícný. V neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině za podporu ve studiu na Univerzitě Tomáše Bati.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY	10
1.1 CHARAKTERISTIKA POJMU KYBERŠIKANA	10
1.1.1 Definice	11
1.2 PRVKY KYBERŠIKANY	12
2 CO NENÍ KYBERŠIKANA	14
3 PROJEVY KYBERŠIKANY	15
4 MÉDIA ŠÍŘENÍ KYBERŠIKANY	19
5 MOŽNOSTI PREVENCE	24
6 JAK SE BRÁNIT PŘI ÚTOKU	26
7 MINIMALIZACE RIZIK	28
8 KYBERŠIKANA A ZÁKONY	34
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
9 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	37
9.1 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	37
9.1.1 Otázky ke věku a pohlaví dotazovaných	37
9.1.2 Otázky zjišťovací k definici a tématu kyberšikana	38
9.1.3 Otázky názorných příkladů kyberšikany v praxi	44
9.1.4 Otázky na respondenty jaké mají zkušenosti s kyberšikanou	51
9.1.5 Otázky doplňující vlastní odpovědi	55
10 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	58
11 POSTUP OBRANY PRO ŠKOLY	59
11.1 PODMĚTY K INTERVENCI	60
11.2 PODMĚTY K PREVENCI	61
ZÁVĚR	62
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	63
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	65
SEZNAM OBRÁZKŮ	66
SEZNAM TABULEK	67
SEZNAM GRAFŮ	68
SEZNAM PŘÍLOH	69

ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila Kyberšikanu. S postupným rozvojem informačních a komunikačních technologií označováno jako (ICT) se velmi často s tímto pojmem setkáváme i v médiích. I když je to problémem dnešní doby, a podle mého názoru bude hůře, protože se s postupným rozvojem v oblasti ICT, budou rozvíjet i tento problém, i tak si mnoho lidí neuvědomuje, že se tento problém velice vyskytuje, setkávají se s ním, aniž by o něm věděli a neví jak s ním bojovat. Problémem dnešní doby je, že tento pojem není veřejnost zcela objasněn. A proto jsem se rozhodla tuto problematiku prozkoumat. V dnešní době dochází k obrovskému rozmachu v oblasti ICT a téměř každé dítě vlastní mobilní telefon a má přístup k internetu. Díky tomu se společnost rozvíjí, dochází k přístupu nových informací, ale také dochází k zneužívání informací a těchto technologií. Já osobně jsem si tento nový typ agrese u dětí a dospívajících vybrala i díky její anonymitě. Velmi mne zajímalo jak se bránit před možným útokem, ale i jaké preventivní kroky podniknout, abychom minimalizovali možnosti setkání se s touto agresí. I když jsem se sama s tímto jevem nesetkala, až při nastudování tohoto typu agrese jsme zjistila, že vlastně jsme každý z nás diváky či pozorovateli tohoto jevu aniž bychom si to uvědomovali. Kyberšikana je v současné době nejzávažnějším negativním jevem mezi dětmi a dospívajícími.

Cílem mé bakalářské práce je seznámit čtenáře s novým fenoménem kyberšikany, poskytnout informace a zjistit pomocí kvantitativního výzkumu informovanost o tomto problému u určité skupiny lidí. Teoretickou část práce jsem rozčlenila do 8 hlavních kapitol. V kterých se objevuje objasnění samotného pojmu kyberšikany, její prvky, projevy, ale i média pomocí kterých se šíří. Objasnila jsem i pojmy kdy se o kyberšikanu nejedná, jaké bychom měli podstoupit preventivní opatření, abychom se před ní ubránili, ale také jak se bránit již při samotném útoku a jak minimalizovat rizika. V poslední části jsem objasnila zákony a paragrafy, které jsou se samotnou kyberšikanou spjata. Dotazníkového šetření se zúčastnili žáci na druhém stupni základních škol, mládež na středních školách a široká veřejnost. Úkolem bylo zjistit informovanost o nebezpečnosti kyberšikany, znalosti tohoto pojmu, reakce na příklady v kterých se objevuje kyberšikana a jejich vlastní zkušenosti s tímto problémem. Dále mne zajímali i jejich názory jak by pomohli oběti, či na koho by se obrátili.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Díky výraznému pokroku v oblasti informačních a komunikačních technologií – dále jen ICT, se kyberšikana více objevuje. Ačkoliv starší generace s počítači, celkově s informačními a komunikačními technologiemi nemají velké zkušenosti a spíše s nimi bojují, neuvědomují si jaký je dopad ICT na jejich děti, žáky a mládež. Neuvědomují si, že pokroky v ICT mohou mít nejen pozitivní dopad pro nás, ale také negativní a to v podobě kyberšikany a dalších možných útoků (virů, apod.)

Pro většinu dětí, mládeže je pobyt online v takzvaném kyberprostoru velmi důležitý. A proto je pro ty, kteří musí čelit nějaké formě online agrese, velmi těžké uniknout, přestat používat internet či komunikační prostředky. Představa, že by museli přestat používat internetové aplikace či stránky, by je vedlo k sociálnímu vyloučení. Protože mládež dnešní doby funguje na principu „kdo není online jako-by nebyl“.

Ovšem jak se ICT rozvíjí, objevují se i mylné informace z oblasti kyberšikany a mnohdy si ji lidé pletou. A proto bych chtěla v rámci této práce více přiblížit toto téma. Doporučit obětem, žákům, mládeži či samotným agresorům, co si mohou a nemohou dovolit v kyberprostoru, eventuálně jak se chránit, před případnými agresory. Nechtěli bychom, aby lidé brali toto téma na lehkou váhu.

1.1 Charakteristika pojmu Kyberšikana

Abychom se mohli zabývat problémem Kyberšikany, je třeba si říci „co to Kyberšikana je“. Jakými způsoby se projevuje a jak ji poznáme, abychom si ji nepletli.

Kyberšikana je slovo převzaté z anglického slova – cyberbullying, označuje nebezpečné komunikační jevy, které jsou realizované pomocí informačních a komunikačních technologií (pomocí mobilního telefonu a internetu), které mají poškodit či ublížit obětem.

Pod pojmem kyberšikana si můžeme představit, pokud agresor šíří zesměšňující nebo urážlivé fotografie a videonahrávky pomocí internetu a mobilních telefonů, upravuje profily obětí či zasílá výhružné e-maily a SMS zprávy. Obrovskou výhodou agresorů je jejich anonymita, také jim napomáhá obrovské množství publika, v některých případech se jedná i o tisíce lidí. Tím pádem se zvyšuje utrpení a trauma, které oběti prožívají. Vzhledem k tomu, že se vše odvíjí v takzvaném Kyberprostoru, tak jsou oběti týrány po stránce psychické, což je v kolika případech mnohem horší, než když je oběť týrána fyzicky. Psychic-

ká újma u obětí bývá dlouhodobá, jelikož se oběti bojí svěřit, myslí si, pokud by se světili, že by pro ně byl psychický nátlak v podobě posměchu ještě horší. [1]

Ve většině případů má kyberšikana kořeny už v klasické šikaně (školní), a proto většina obětí kyberšikany je zároveň šikanována. Tím pádem není osoba obětí jen v „offline“ světě ale i „online“ světě. Kyberšikana tedy není ve společnosti novým fenoménem, ale je jen novou variantou již známé šikany. [1] [1]

1.1.1 Definice

Samotný pojem kyberšikana má spoustu definic a proto si uvedme některé z následujících, vybraných, přímých definic.

„kyberšikana je šikana provozovaná v kyberprostoru“ [1]

„Kyberšikana je opakované násilné chování prostřednictvím moderních komunikačních technologií, především internetu a mobilu. Nejčastější je zasílání urážlivých a zastrašujících textových zpráv a e-mailů, vytváření webových stránek, na kterých je oběť urážena a ponižována, či pořádání negativních internetových anket. Kyberšikana má stejnou podstatu jako nepřímá, psychická šikana, je to záměrné a opakované psychické násilí včetně symbolické agrese. Bývá provázaná s tím, co se děje ve třídě, je to jen jiný projev šikany a přenášá se do ní rozdělení rolí ve skupině.“ [1]

„Kyberšikana zahrnuje online obtěžování, agresivní chování, ubližování, napadání, očerňování, krádež identity, vyloučení, zveřejňování cizích tajemství, aktivity související s hackerstvím(krádeže informací, prolomení účtu, poškozování webových stránek, profilů atd.).“ [1]

„Kyberšikana je zvláštní druh šikany. Kyberšikana je vědomé využívání internetu, mobilního telefonu nebo dalších informačních a komunikačních technologií s cílem poškodit jinou osobu.“ [1]

„Kyberšikana je kolektivní označení forem šikany prostřednictvím elektronických médií, jako je internet a mobilní telefony, které slouží k agresivnímu a záměrnému poškození uživatele těchto médií. Stejně jako šikana zahrnuje i kyberšikana opakované chování a nepochopitelné sil mezi agresorem a obětí.“ [1]

„Oběť kyberšikany vnímá to co se děje, jako nepříjemné a ubližující.“ [1]

„Jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně psychicky týrá a zraňuje spolužáka či spolužáky a používá k tomu novou informační a komunikační technologii – zejména internet a mobil.“ [1]

1.2 Prvky kyberšikany

Abychom si přiblížili více pojem kyberšikana, řekneme si základní prvky, které se v ní objevují. Objevuje se zde mocenská nerovnováha, opakovanost útoku, záměrnost ze strany útočníka, agresivita útočníka, děje se prostřednictvím elektronických médií a oběť vnímá tento akt, že je to nepříjemné a je jí díky tomu ubližováno. Ovšem rozebereme si tyto prvky podrobněji v dalších bodech. [1]

Děje se prostřednictvím elektronických médií

Kyberšikana je zprostředkována pomocí informačních a komunikačních technologií. Mezi ně bychom zařadili mobilní telefony, internet a v něm e-mail, sociální sítě, blogy, atd. Ale více si řekneme o tom, pomocí jakých prostředků se kyberšikana šíří viz. v kapitole 4. Média šíření kyberšikany.

Opakovanost

Poznáme ji pomocí opakovanosti, oběť je neustále, opakovaně napadána ze strany agresora. Dále je útok navyšován větším publikem, více lidí přihlíží a reaguje na tento útok, tím napomáhá agresorovi a útok navyšují. Například stačí publikování zraňující fotografie, videa či urážlivého komentáře na Facebook a tlačítko „To se mi líbí“ opakovaně znásobuje útok. Pokud by autor jedno z viz výše smazal a agresor opakovaně i přes smazání dále sdílel, bere se i tento způsob za opakovanost.

Záměrnost agresivního útoku ze strany útočníka

Jedná se o úmyslné agresivní napadení, kdy cílem agresora je oběť zranit. Ať už fyzicky nebo psychicky, ovšem psychický nátlak ze strany útočníka je u kyberšikany častější, než fyzický.

Mocenská nerovnováha

Oběť se nedokáže útokům od agresora účinně bránit, mezi agresorem a obětí vzniká mocenská nerovnováha. Mocenská nerovnováha není u kyberšikany, jak u klasické šikany fyzickou převahou agresora, ale jedná se o to, že je problém jakkoliv agresorovi zabránit v neustálém přístupu k oběti. Vzhledem k našemu kyberprostředí je oběť napadnutelná neu-

stále, protože dnešní generace je připojena neustále. I když se snaží oběť agresorovi vyhnout, tím že opustí určitou stránku či profil, ve většině případů si oběť agresor najde. Kdybychom se chtěli bránit agresorovi, můžeme ho nahlásit či zablokovat jeho účet, aby nás nemohl již sledovat. Není možné však zajistit, aby si agresor nezaložil účet nový. Díky agresorově anonymitě máme velmi malé možnosti se ubránit.

Oběť vnímá jednání jako nepříjemné a ubližující

Je to skutečně velmi závažné, protože oběti je dlouhodobě cíleně ubližováno a je to pro ni velice nepříjemné a psychicky náročné, protože se s tím nedokáže vypořádat a útoky od agresora zastavit. Tyto oběti na úkor nátlaku ze strany kyberšikany se potýkají se strachem, depresiemi, mají snížené sebevědomí, pocity bezmoci a mají velké problémy s ostatními lidmi v oblasti komunikace, nejsou schopni se jen tak někomu svěřit, uzavírají se do sebe a mají i problémy s navázáním vztahu. Mnohdy se i těmto obětem zhoršuje prospěch ve škole. [1]

2 CO NENÍ KYBERŠIKANA

Abychom se vyhnuli nedorozumění, které se často objevuje mezi lidmi o kyberšikaně, řekneme si, co kyberšikana není. Někteří lidé si myslí, že každý, kdo používá internet je kyberšikanován, ale není tomu tak. Proto si uvedeme příklady, kdy se nejedná o kyberšikanu. [1]

Online obtěžování

Ve všech z případů online obtěžování se nejedná o kyberšikanu, ale mluvíme o takzvaném online obtěžování.

Pokud obdržím několik e-mailů od konkrétního odesílatele obsahující počítačový virus, jedná se pouze o pouhý e-mailový spam, nejedná se o kyberšikanu.

Když agresivita není záměrná, nebylo úmyslem někoho poškodit či mu ublížit, nejedná se o kyberšikanu.

Pokud dostanete urážlivý e-mail, který smažete, autora e-mailu si zablokujete a už o autorovi nevíte, nestali jste se obětí kyberšikany, ale obětí jednorázového online útoku. I když mohlo jít agresorovi o to cíleně Vám ublížit, dokázali jste se ubránit dalším možným útokům. [1]

Kyberškádlení

Definice o kyberškádlení převzatá z knihy *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem* od autorky Aleny Černé:

„Dokud dítě či dospívající vnímá situaci jako legraci a hru a aktéři si vzájemně dávají zpětnou vazbu (tedy rozhodně nejde o jednosměrnou záležitost), jde o jev žádoucí, i kvůli pozitivním dopadům a možnosti testování různých typů komunikace.“ [1]

3 PROJEVY KYBERŠIKANY

Abychom mohli zjistit, že se v určitých případech jedná o kyberšikanu, je třeba si říci jakými způsoby a jak se projevuje. Podle již předešlých informací o kyberšikaně víme, že se jedná o jev, jehož projevy jsou především agresivní. Řekneme si pár kritérií, podle kterých rozlišíme, jestli se setkáváme s kyberšikanou či ne. Mezi tyto kritéria můžeme zařadit opakovanost, mocenskou nerovnováhu, záměrnost, vnímané ublížení. Setkáváme se zejména s těmito druhy kyberšikany:

- Vydávání se za někoho jiného
- Krádež hesla
- Vyloučení a ostrakizace
- Flaming
- Kyberharašení
- Kyberstalking
- Pomlouvání
- Odhalení a podvádění
- Happy slapping

Podrobněji si tyto druhy projevů kyberšikany rozebere v dalších bodech. [1]

Vydávání se za někoho jiného

Agresor se zejména v těchto situacích v online prostředí vydává za oběť. K tomu, aby mohl agresor ukrást identitu oběti, pochopitelně potřebuje různé prostředky, a to například vytvoří si profil oběti, s tím, že použije fotky oběti, její identitu a fakta o ní. Samozřejmě že vše co dělá, dělá za účelem zesměšnění a ublížení oběti. Největší ublížení ze strany agresora je, pokud začne pod cizí identitou komunikovat s přáteli oběti. V tomto případě agresor může způsobit velké škody mezi sociálními vztahy mezi obětí a jejími přáteli. Velkým problémem je, že agresor nemusí vynaložit velkou námahu proto, aby odcizil identitu, protože spousta uživatelů například na sociální síti Facebook nemají fotografie ani osobní údaje o své osobě blokové, tak aby byli viditelné jen pro přátele. Spousta uživatelů i tak velmi rádi sdílí informace o tom kde se kdy nachází, ačkoliv by si uvědomovali nebezpečí agresorů, kteří je například mohou sledovat. A proto se agresor lehko dostane k osobním údajům či fotografií a díky tomu, již není moc náročné se vydávat za někoho jiného.

Krádež hesla

V mnoha případech je pro útočníka jednodušší odcizení hesla k nějakému účtu, například Facebook účtu. A při přihlášení na odcizený účet agresor vystupuje přímo za oběť. V dnešní době mají mladí lidé ve zvyku v rámci přátelství si svěřovat či vyměňovat hesla ke svým e-mail účtům či účtům na sociálních sítích. Ovšem neuvědomují si jak je poté jednoduché následovně zneužít hesla. A proto je velmi vhodné děti a dospívající mládež na toto možné nebezpečí upozorňovat. Nejlépe jim doporučovat pravidelné obnovování hesel na svých účtech, čímž zabrání možnému odcizení hesla. [1]

Vyloučení a ostrakizace

Slovo ostrakizace znamená vyloučit ze společnosti, odsunout stranou či ignorovat uživatele (osobu). Již z názvu je patrné, že se jedná o nějaký způsob vyloučení oběti ze skupiny, kde by měla patřit či by chtěla patřit, ale není vhodná. Samotná ostrakizace postrádá jakýkoliv přímý prvek agrese, ale je pro oběť velmi bolestná, oběť je frustrovaná. Mladí lidé mají totiž potřeby někam zapadnout, být součástí skupiny a dění kolem ní. V mnoha případech je velmi viditelné kdo je IN a kdo je OUT. Například pokud je někdo vyloučen z online hry, nebo není přizván do facebookové skupiny. Vidí tento jev vyloučení větší skupina lidí než by bylo možné v offline prostředí.[10] [1]

Flaming

Flame znamená plamen, *flamewar* znamená dlouhá hádka. Již z výrazu slov si dovedeme představit o co se jedná, při flamingu. Tento termín označuje prudkou hádku mezi dvěma či více uživateli ve virtuálním komunikačním prostředí. Například může být provozován v diskuzním fóru či chatu. Mohli bychom to také nazvat jako plamennou výměnu názorů. Kdy se jedná o urážky, vyhrožování, nadávky, útočnou rétoriku. Je ovšem velmi obtížné tyto situace posuzovat, protože někteří lidé na internetu, záměrně tyto hádky vyvolávají. Ovšem podmínkou je, že agresor má účel oběť poškodit, tedy se jedná o kyberšikanu.

Kyberharašení

V tomto případě se jedná o kyberharašení, když agresor zasílá opakované zprávy, které oběť vnímá jako nepříjemné. Názorným příkladem je, když agresor zasílá oběti velké množství zpráv hned, jakmile se oběť připojí(například přes instant messaging nebo chat) nebo zahlcuje mobilní telefon oběti nechtěnými SMS či MMS zprávami. Na rozdíl od flamingu oběť se snaží komunikaci s agresorem ukončit a dále již nereagovat. Ovšem větší-

nou se oběť s kyberharašením setká při nějaké seznamce, chatu či poznáváním nových neznámých lidí. Zpravidla se z nevinné konverzace s cizím člověkem, kterého vůbec nezná ze světa offline, změni na konverzaci nepříjemnou, kterou oběť nedokáže ukončit. Mnoho dospívajících i díky této době má problém s osobním navazováním kontaktů. A proto navazují kontakty pomocí internetu, i když realita s dotyčnou osobou může být úplně jiná. Díky informačním a komunikačním technologiím mohou lidé lhát o své osobě, vizáži, o svém věku či majetku, atd. Dotyčná osoba je při osobním setkání zpravidla úplně jiná než za jakou se vydává.

Kyberstalking

Kyberstalking je pokud agresor zasílá obětem opakovaně výhružné zprávy, vydírá je, posílá jim útočné a zastrašující sdělení. V těchto případech může přejít kyberstalking z vydírání, až k fyzickému ohrožení, kdy agresor již ve svých výhružkách na fyzické ohrožení upozorňuje. V mnoha případech je těžké rozeznat, jestli se jedná o kyberharašení či kyberstalking. Pokud se oběť obává, má strach o své fyzické bezpečí, jedná se o kyberstalking.

Pomlouvání

Pokud mluvíme o pomlouvání, každý z nás se s tím pochopitelně již setkal, ale bohužel v kyberprostoru nabývají pomluvy daleko větších rozměrů. Jedná se o sdělování nepravdivých informací o někom druhém, kdy cílem této nepravdivé informace má být sociální poškození či vyloučení jedince. Pomlouvám se ovšem těžce brání a v kyberprostoru nabývají extrémních rychlostí a jsou tím více intenzivní, než by bylo možné u pomluv ve světě offline.

Odhalení a podvádění

Odhalení v kyberprostoru je zveřejňování informací o oběti těm, kterým tyto informace nebyli určeny. Většinou se jedná o intimní a osobní informace, samozřejmě se to může týkat i fotek. Ačkoliv si to nepřipouštíme, spadají sem informace o homosexualitě oběti. Ovšem projevem mohou být i přeposílané celé konverzace, které oběť s důvěrou vůči agresorovi považuje za soukromé. Patří sem i přeposílání videí, které nebylo určeno agresorovi, ale i fotografie a jiné obsahy, které by mohli oběti ublížit.

Happy slapping

To slap je slovo z anglického jazyka fackovat. V tomto jevu se setkáváme se situací, kdy neznámý kolemjdoucí je napaden jedincem či skupinkou dospívajících, kteří fyzicky atakují, napadají a fackují jedince. Zároveň tuto celou situaci natáčí na mobilní telefon a video pak zveřejní na internetu. Tyto fyzické útoky zdaleka nemusí zahrnovat jen fackování, ale mohou se stupňovat až za hranici zákona. Existuje s tímto jevem mnoha případů, kdy jsou oběti ponižovány, nuceny se svlékat a jeho následné zveřejnění videa na internetu v nejhorších případech vedlo až ke sebevražedným sklonům u obětí. [1]

4 MÉDIA ŠÍŘENÍ KYBERŠIKANY

Řekneme si o médiích a prostředcích, pomocí kterých se kyberšikana šíří. Ovšem i u tohoto jevu „kyberšikany“ se setkáváme s různými typy či podobami, rozdělují se podle toho, jaké médium agresor používá. Setkáváme se zejména s těmito médii viz. tabulka 1, a jejich projevy. [1]

Tab. 1 : Média šíření kyberšikany a jejich projevy

Médium šíření kyberšikany	Projev kyberšikany
Webové stránky	Happy slapping
Blogy	Pomlouvání, happy slapping
Sociální sítě - Social Networking Sites (SNS)	Vyloučení, ostrakizace, pomlouvání, odhalení, kyberharašení, kyberstalking, flaming, vydávání se za někoho jiného, krádež hesla
Elektronická pošta- e-mail	Vydávání se za někoho jiného a krádež hesla
Chatovací místnosti a diskusní fóra	Pomlouvání, vyloučení, ostrakizace, flaming, vydávání se za někoho jiného, kyberstalking
Internetové ankety, dotazníky	Ostrakizace, pomlouvání, odhalení
Instant messanging – (IM)	Vydávání se za někoho jiného, krádež hesla, kyberharašení
Zprávy – SMS a MMS	Kyberharašení
Online interaktivní hry	Kyberstalking, flaming, vyločení, ostrakizace

Webové stránky

Slouží nejen k reklamám, informačním potřebám, ale také jako nástroj ke kyberšikaně. V tomto případě se jedná o úmyslné vytvoření webové stránky za účelem někoho poškodit. V dnešní době není náročné vytvořit webovou stránku pomocí předlohy, agresor nepotřebuje žádnou předlohu. Nebo jde o druhý způsob, kdy agresor již na existující webovou stránku, kterou lehce využije, kdy útok se může odehrávat během několika málo kliknutí informace mohou obletět celý svět. Nejznámější takovou webovou stránkou je YouTube. Lidé zde mohou nahrávat videa, ale většina účastníků je pouze zhlíží. Právě YouTube bývá využíván především v happy slappingu, o němž jsme psali výše, ale mohou zde být nahrána i odcizená videa či koláže obětí, přetvoření fotografií, vytvoření videí z fotek s posměš-

nými komentáři. Video nejsou až tak urážlivá, spíše komentáře, které jsou vloženy do videí jako titulky a pak následné komentáře pod videem. Komentáře bývají často velice ponižující, odhalující osobní věci oběti či urážející.

Blogy

Blogy jsou často obnovované internetové stránky, kterým se říká online deníky. Majitel blogu může vkládat jakýkoliv obsah, mohou to být fotografie, videa, články, texty, obrázky a jiné. Založení blogu je ještě jednodušší, než založení webové stránky. Blogy jsou mezi mladými lidmi velice populární, v České republice píše 1/3 dospívajících blogy a 2/3 dospívajících je pouze čtou. Na blozích probíhá kyberšikana formou šíření nepravdivých informací tedy pomlouvání. Například, že autor blogu zveřejní negativní až urážlivé informace o oběti a tyto informace si může kdokoliv přečíst a může je i komentovat, přidávat příspěvky, což zvyšuje trápení oběti. I na blogu stejně jak u webových stránek se mohou objevovat upravené fotografie, videa či zveřejněná soukromá komunikace.

Sociální sítě – Social Networking Sites – (SNS)

Nejznámějšími sociálními sítěmi jsou Facebook, MySpace, Bebo, Lidé.cz, Líbímseti.cz, Spolužáci.cz. Jsou to webové služby, které umožňují uživatelům vytvořit si vlastní profil, může být veřejný nebo poloveřejný. Do značné míry si může vlastník profilu upravit podle svých představ. Mohou se přátelit s kým chtějí, nahrávat a sdílet fotografie či videa, soubory a zveřejňovat místa kde se nachází. Nejpodstatnější věcí sociálních sítí je možnost kontaktovat se s ostatními a sledovat to co druzí dělají v reálném čase. Je dokázáno, že většina mladých lidí používá minimálně jednu sociální síť. Ovšem projevy šikany na sociálních sítích, tedy kyberšikana se s rozvíjejícími možnostmi navyšují. Projevy kyberšikany mohou zahrnovat ubližující komentáře k fotografiím, statusům, a jiné. Dále se mohou objevovat projevy zveřejňování osobních či intimních informací, zveřejňování upravených fotografií a jiné. Díky rozlehlosti sociálních sítí a představě, že každý mladý člověk má alespoň jeden účet na sociální síti jsou to miliony či miliardy lidí, uživatelů. Proto jsou sociální sítě tak nebezpečné, například při kyberšikaně, kdy zveřejnění upravené fotografie se při komentáři nějakého uživatele rozšiřuje dále mezi jeho přátele a každý další kdo dá "like" („líbí se mi“) či komentuje a sdílí zároveň fotografii, přispívá k tomu, že je fotografie schopna obletět svět. Tyto obsahy se pak bleskově šíří v rámci sociálních kruhů. Ačkoliv je to jen sociální síť, spousta uživatelů si neuvědomuje následky, a proto by měli uživatelé přemýšlet co sdílet, či raději si nechat jen pro své potřeby a udržet si své soukromí. Stejně

tak může dojít k vyloučení a ostrakizaci, kdy oběť je vyloučena ze skupin, událostí nebo je smazána ze seznamu přátel.

Elektronická pošta- e-mail

E-mail je jednou z nejpoužívanějších forem elektronické komunikace. A díky této velké popularitě se často stává prostředkem pro šíření kyberšikany. Pro agresory je velmi populární, protože se jednoduše může skrýt do anonymity. Dovolila bych říci, že je to nejjednodušší způsob krádeže identity, kdy si agresor může vymyslet jméno či identitu i s fotografií. Většinou není možné zjistit komu, která e-mailová adresa patří. Navíc pokud agresor pošle zraňující obsah – fotografii, obrázek, soukromou konverzaci, tyto informace se velmi jednoduše a lavinovitě šíří. Důvodem je nabalování kontaktů jiných kontaktů. Zneužití e-mailu může probíhat i tak, že agresor se přihlásí pod e-mailem oběti na nějaké sexuálně založené stránky či na obchodní stránky.

Chatovací místnosti a diskusní fóra

Jsou místa na internetu kde lidé i neznámí mohou spolu komunikovat. Mezi tyto místa patří chatovací místnost, kde uživatelé spolu komunikují v reálném čase nebo diskusní fóra, kde spolu uživatelé komunikují, nechávají si vzkazy, které vidí všichni, není to soukromé. Zpravidla jsou chaty a diskusní fóra tvořeny v rámci nějakých témat, a proto si uživatelé vyhledávají jen to, co je zajímavé, dělí se to na podskupiny – chatovací místnosti například „fotbal Zlín fans“, „umění - Obrazy“, „lidé nad 30 let“, „koně“, atd. V tomto prostředí může snadno dojít k pomlouvání, vyloučení a ostrakizaci, protože právě pokud se zamezí oběti přístup do konkrétních skupin jedná se o vyloučení a ostrakizaci. Často se i v těchto místech objevuje flaming. I v tomto prostředí je jednoduché se vydávat za někoho jiného, chovat se nevhodně a tím oběť zatáhnout do problémů. Stejně tak lze vydávat se za přítele oběti, zastat se jí při nějakém útoku a získat tak její důvěru. Tuto důvěru pak využít k dosažení intimní konverzace s obětí či dostat z oběti intimní informace, fotografie, atd., které pak agresor může později zneužít.

Falešnou identitu využívají také kyberstalkeri a to i dospělí, kteří například předstírají, že jsou vrstevníky oběti. Kyberstalker je podobný termínu „stalker“, je to agresor, který vyhledává svoji oběť a snaží se dozvědět, kde všude se oběť nachází. Oběť v těchto případech věří informačním a komunikačním technologiím, sama píše, kde a co dělá. Opravdový záměr kyberstalkera je ohrozit vytypované oběti pomocí agresorovi anonymity a nevypatratelného místa jejich činů.[11]

Internetové ankety, dotazníky

Především jde o ankety a dotazníky, které děti a dospívající vytvářejí, ale neuvědomují si, že tím někomu ubližují. Neuvědomují si, že to oběti zraňuje, když záměr na jejich straně může chybět, myslí si, že je to pouze sranda, ale to se mýlí. Tyto ankety a dotazníky se především týkají vzhledu, kdy dotazovaní známkují od 1 do 10, kdy jedna je nejmenší známka (body) a 10 je nejvíce. Například otázky „která dívka ze školy je hezká a která ne“ nebo „kdo má nejošklivější zadek“, „kdo má ošklivé oblečení“, „kdo by se vyspal s ...“ z otázek je patrné úmyslné ublížení dospívajícím ze sociálně slabších rodin, ublížení dětem, které jsou nějakým způsobem zakřiklé, málo výrazné.

Instant messaging (IM) – ICQ, MSN, Skype, QIP, Miranda, Thunderbird, Google Talk, Yahoo!Messenger

Kyberšikana zprostředkovaná přes IM může probíhat různými způsoby. Zasíláním ubližujících zpráv a vzkazů, vytvoření přezdívky, která je buď podobná nebo dokonce stejná jako má oběť a vystupování pod jejím jménem (impersonace), zahlcování zprávami, pronásledování, krádež hesla nebo zahlcování zprávami. Programy, které umožňují online komunikaci v reálném čase – ICQ (I seek You – já tě hledám) program zahrnuje posílání textových zpráv i offline, skupinové chatování, odesílání SMS zpráv, souborů a hry. Dalším programem je MSN (také Windows Live Messenger) je to kolekce internetových služeb od společnosti Microsoft. QIP je klient ruské výroby pro Microsoft Windows, umožňuje připojení pouze do sítě ICQ., Thunderbird je IM a e-mailový klient, umožňuje Google Talk, Facebook Chat a Twitter chat. Miranda je stejně jako Mozilla Thunderbird multi—protokolový IM klient.

Zprávy - SMS a MMS

U SMS dochází opět k zahlcování oběti zprávami. V rámci MMS zpráv posílají agresori nevhodné a ubližující obrázky a fotografie. Agresori posílají až stovky textových zpráv.

Online interaktivní hry – MMORPG hry

Mezi tyto hry můžeme zahrnout jak hry typu X-Box Live, Play Station tak online počítačové hry pro více hráčů, kde každý hráč si vytvoří svoji vlastní postavu, za kterou potom hraje, označují se MMORPG. Hráči díky chatu u těchto her spolu komunikují a také díky web kamerám se vidí, umožňuje jim to i online hovory včetně vizuálního kontaktu. Může tak docházet k obtěžování, vyhrožování, napadání, vulgární výpadky vůči protihráčům,

kolikrát i k spoluhráčům. Ve hrách typu World of Warcraft se hráči sdružují do skupin a stává se, že je některý z hráčů vyloučen z dané skupiny, což je způsob agrese. Což u oběti může vyvolat velký pocit ublížení a vyloučení, pocit že nikam nepatří. Dalším ubližováním u her může docházet také u virtuálních postav, například jejím opakovaným ničením ostatním hráči v rámci jedné hry. [1]

5 MOŽNOSTI PREVENCE

Kdybychom mohli, vymýtili bychom veškeré negativní aspekty v oblasti informačních a komunikačních technologií. Bohužel je to nepravděpodobné. Jediné co může každý z nás, je snižovat rizika v této oblasti tím, že bude opatrně přistupovat k těmto technologiím, s částečnou nedůvěrou a kritikou. I když děti a mládež slyší ze všech stran o riziku napadení kyberšikanou, stávají se neustále oběťmi internetové kriminality. Proto je důležité s nimi hlavně probírat možnosti jak reagovat či nereagovat a jak se bránit.

Jak se preventivně chránit před kyberšikanou?

- Chránit si své osobní údaje (uvádět své osobní údaje pouze tam, kde jsou nezbytně nutné, v jiných případech raději neuvádět)
- Nesdílet své soukromí (sdílet pouze s osobami, které dobře znám, jiným osobám tyto informace neposkytovat)
- Používat složitější hesla (přemýšlet při výběru hesla, tak aby byli složitější například složené z velkých písmen a číslic, nepoužívat data narození atd.)
- S nikým nesdílet své hesla
- Nezapomínat se odhlašovat ze svého PC, e-mailu nebo jiného účtu (nikdy nevíte kdo by mohl Váš účet zneužít)
- Neodpovídat na neslušné nebo vulgární e-maily a vzkazy
- Pokud si domlouváte schůzku přes internet s cizí osobou, řekněte o tom i další osobě
- Vždy si ověřujte informace získané na internetu (nevěřte všemu, co se na internetu píše, prověřujte a zjišťujte si informace u více zdrojů)
- Přijímejte do svých přátel jen lidi, s kterými chcete opravdu komunikovat (zejména na sociálních sítích)
- Nezapomínejte na to, že internet lze vypnout, agresory zablokovat nebo nahlásit za nevhodné chování, a e-mail zrušit [12]

Další možnou prevencí a ochranou před kyberšikanou jsou internetové filtry a jejich využívání. Dětské uživatele by internetové filtry a rodičovské zámky mohli pravděpodobně spolehlivě ochránit. Díky nim nemá dítě již takový přístup k závadným obsahům, jako jsou například počítačové viry a pornografické stránky. Příklady filtrů: AVG Internet Security, ZoneAlarm Internet Security, McAfee Internet Security, a jiné. Tyto filtry mají za úkol filtrování stránek (umožňuje nastavit věk dítěte a díky tomu dítěti není povolen přístup a

nebo je možné nastavit obsah ke kterému se dítě nemůže dostat). Dále umožňují zachycení protokolů aktivit dítěte na internetu, uloží datum, čas, dobu a webovou stránku, na které dítě bylo. Dokáží omezit i dobu strávenou na PC a omezují aplikace a hry, na kterých mohou děti být a které mohou navštívit.

Mimo používání filtrů je důležitý i samotný dohled a komunikace ze strany rodičů. I když děti dospívají je s nimi velmi složité komunikovat, i tím že se rodiče zajímají a komunikují s nimi, získávají si důvěru a dítě v případě napadení agresorem se obrátí právě na rodiče a bude chtít tyto problémy řešit s nimi.

Dalším aspektem v oblasti prevence je samozřejmě oblast mediální výchovy ve školách, kdy školy by se měli s tímto problémem více zabývat, protože právě s rozvíjejícími se možnostmi v oblasti narůstají i rizika nárůstu kyberšikany. Důležitá je prevence u žáků a vysvětlení v jakých případech se jedná o kyberšikanu a v jakých ne. Nejde ovšem jen o prevenci, ale i projevy a druhy šikany a na jakých místech se objevuje. Případné výzkumné studie u žáků v této oblasti nejsou špatné. Protože mnoha studentů v tom nemá zcela jasno. Právě proto, že žijeme v tomto období, mají i tyto informační a komunikační technologie obrovský vliv na děti a dospívající mládež. [13]

6 JAK SE BRÁNIT PŘI ÚTOKU

Abychom se mohli bránit před možným útokem je potřeba si říci jak a jakým způsobem bychom se měli bránit. Již z dosavadních informací víme, že kyberšikana má mnoho projevů a je velmi různorodá proto se nedá říci jak postupovat při obraně v každém z případů je potřeba použít jiný postup a hodně se odvíjí i od osoby tedy oběti jak chce či nechce reagovat. Důležité jsou tyto typy obrany proti kyberšikaně:

- Oznámit to - svěřit se
- Nereagovat a neodpovídat
- Změnit si identitu
- Uschovávat si důkazy
- Blokovat či smazat kontakt
- Upozornit a kontaktovat poskytovatele serveru
- Nesdělovat osobní údaje
- Nesdělovat citlivé údaje
- Zrušit si telefonní číslo

Podrobněji si tyto druhy obrany proti kyberšikaně rozebere v dalších bodech. [14][15]

Říci to někomu – nenechávat to jen tak

Jestliže se nebudete bránit, necháte to jen tak dál plynout, možná se stane, že útočník přestane, ale v horších případech (a to ve většině případů) si agresor najde jinou oběť, které bude ubližovat. Přestane třeba ubližovat Vám, ale začne ubližovat další oběti či obětem. V nejhorším případě si najde i další oběti a bude ubližovat Vám všem. A proto doporučuji braňte se! !

Na urážky nereagovat

Jestliže začnete s agresorem komunikovat, reagovat na jeho zprávy, on si tím zvýší své ego, bude mít radost a zjistí, že někoho dalšího ulovil. Tím pádem bude nadále atakovat svými zprávami, výhružkami. A jen tak se ho nezbavíte, jen tak nepřestane se svými útoky. Konstruktivní debata s agresorem není možná, protože si agresori vybírají ve většině případů slabší oběti.

Změnit si identitu

Další z možných variant obrany proti kyberšikaně je změnit si virtuální identitu.

Tedy zrušit si účet a založit si nový pod jiným jménem či přezdívkou, vytvořit si jiný e-mail, změnit si telefonní číslo.

Uchovávat si důkazy

Dalším z důležitých aspektů je uchovávání důkazů. Díky důkazům, tedy například zprávám, e-mailům, které Vám agresor zasílal či fotografiím atd. Doložíte důkazný materiál při vyšetřování možné kyberšikany páchané na Vaší osobě. Tedy uchovat, vytisknout nebo uložit důkazní materiál.

Oznámit to, svěřit se

I když si nejste na 100% jisti, že jste se stali obětí kyberšikany, důležité je aby, jste se o této situaci informovali například na internetu a svěřili se či oznámili tento čin páchaný prostřednictvím kyberšikany na Vaší osobě na některém z níže uvedených institucí nebo dospělých, kteří by mohli tento problém řešit. Z níž mohou být například dospělí, učitele, rodiče, ale pokud se stydíte a raději by, jste se svěřili cizí osobě tak se obraťte na policii, linku bezpečí, která je samozřejmě anonymní, funguje 24 hodin denně a je zdarma pod tel. 116 111, a nebo instituce a projekty které jsou níže zmíněné v kapitole snížení rizik.

Upozornit a kontaktovat poskytovatele serveru

Například pokud se Vám již někdy stalo, že agresori vytvořili stránku, nebo se Vám nezdá určitý uživatel. Na sociální síti Facebook můžete tyto uživatele a stránky nahlásit, je k tomu zde určené i tlačítko v dolní části stránky. Pokud se jedná o server, který tady to tlačítko nemá, je důležité, abyste zamezili agresorovi přístup v dalším možném napadení oběti a to tak, že zkontaktujete nějakým způsobem poskytovatele serveru a tím mu zamezíte přístup.

Nesdělovat své osobní údaje

V žádném případě není vhodné, abyste zveřejňovali své osobní údaje jakožto jméno, adresu, telefonní číslo, údaje o blízkých. Díky zveřejnění těchto údajů jste méně chráněni a pro agresora lépe identifikovatelní. Například na chatu vystupovat pouze pod přezdívkou.

Nesdělovat citlivé údaje

Není vhodné ani sdělovat své citlivé osobní údaje, jakožto náboženské vyznání nebo sexuální orientaci. [14][15]

7 MINIMALIZACE RIZIK

V České republice jsou instituce a média, které se zabývají kyberšikanou. Tyto instituce napomáhají minimalizovat rizika spojené s kyberšikanou, které nastávají. Na tyto instituce se mohou obrátit oběti i agresori a oni jim dokáží pomoci. Nesnaží se jen pomáhat obětem a agresorům, ale také eliminovat možné vznikající rizika, spojené s negativními aspekty internetu. Velmi důležitá je obezřetnost ze strany uživatelů internetu. Podrobněji si tyto linky bezpečí, poradny, chat centra, projekty a stránky spojené s bojem proti kyberšikaně uvedeme v bodech níže. [16]

Internetová poradna „Projektu E-Bezpečí“

Tento projekt e-bezpečí je certifikovaný program primární prevence MŠMT – MÚV.

(MŠMT- Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, MÚV- Národní ústav pro vzdělávání) zabývá se rizikovým chováním na internetu a chováním s mobilními telefony. Zaměřuje se především na výzkum, prevenci a vzdělání v oblastní informačních a komunikačních technologií. Specializuje se na kyberšikanu a její projevy, formy, rizika a má i svou online poradnu. Web: www.e-bezpeci.cz, vzhled webové stránky vidíme viz níže, jako obrázek 1. [16]

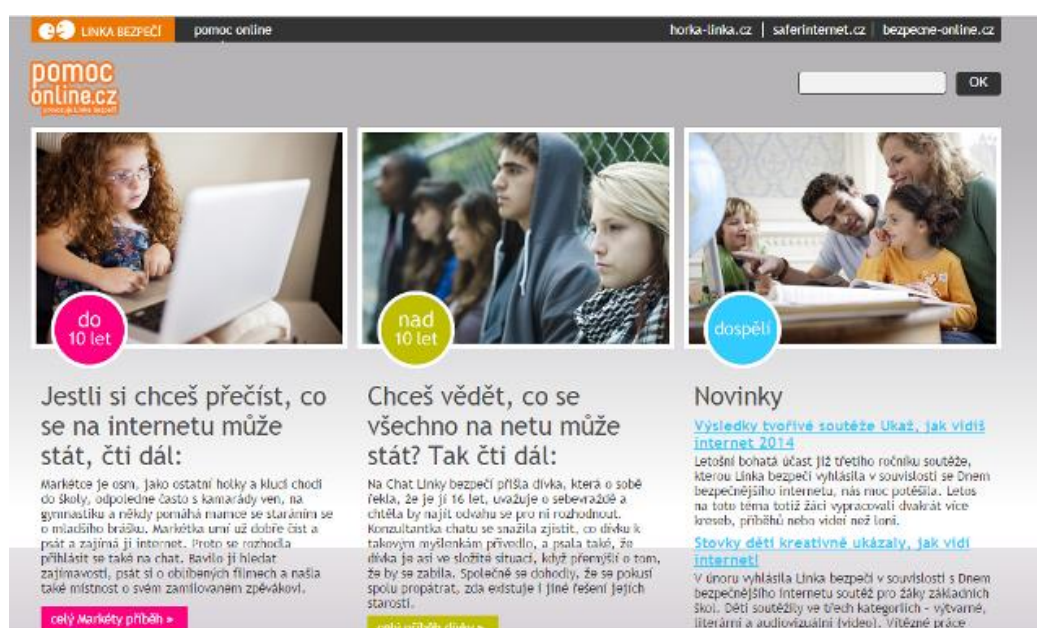
Obr. 1: Vzhled webové stránky internetové poradny – „Projektu E-bezpečí“

Linka bezpečí online (Internet Helpline)

Tato linka bezpečí se zaměřuje na oběti internetové kriminality. Na Internet Helpline mohou dospělí či děti oznámit zneužívání při internetové komunikaci (například v rámci kyberšikany, kyberstalkingu, kybergroomingu,...). Odborní konzultanti poskytnou obětem jak používat bezpečněji internet, poskytnou jim psychosociální pomoc

chat: chat.linkabezpeci.cz; e-mail: ilb@linkabezpeci.cz chat.linkabezpeci.cz [16]

telefonní číslo: 116 111, Web: www.pomoc-online.cz, vzhled webových stránek linky bezpečí vidíme na obrázku 2 a obrázku 3.

Obr. 2: Stránka – pomoc online - linky bezpečí online

Chatuj s námi

- **provoz** - chat Linky bezpečí je otevřen každý den (od pondělí do neděle) od 15 do 19 hodin, o víkendech navíc od 9 do 13 hodin
- **věk** - vstoupit můžeš tehdy, pokud je Ti méně než 18 let nebo jsi student do 26 let
- **přihlášení/registrace** - pro vstup je potřeba se zaregistrovat na chatu, doporučujeme Ti udávat pouze přezdívku
- **délka 1 chatu** - v jeden den nejdéle 90 minut

Obr. 3: Vzhled webové stránky služby linky bezpečí

Krizová telefonní linka IPPP(Institut pedagogicko-psychologického poradenství) ČR

Telefonní číslo: 286 881 059 nebo +420 774 089 181

Krizová linka poskytuje pomoc při řešení kyberšikany, šikany, ale i v jiných krizových situacích. Na krizovou linku se mohou obracet žáci, učitelé i rodiče. Pracovníci této linky poskytují pomoc nebo ji zprostředkují.

Národní centrum bezpečnějšího internetu

Toto české centrum bylo jako první zapojeno do evropského programu bezpečnějšího internetu. Tento projekt především má za cíl bezpečnější užívání informačních a komunikačních technologií, vzdělávání v této oblasti pro děti, rodiče, učitele, pečovatele a sociální pracovníky v oblasti informačních a komunikačních technologií. Také bojují s šířením dětské pornografie.

Web: www.bezpecne-online.cz, vzhled webové stránky vidíme na obrázku 4

Web: www.saferinternet.cz, vzhled webové stránky vidíme na obrázku 5

Obr. 4: Stránky Národního centra bezpečnějšího internetu

Obr. 5: Stránky centra bezpečně online

Bezpečný internet

Tato internetová stránka obsahuje informace pro uživatele internetu – začátečníky, pokročilé, děti ale i rodiče. Ale i pro větší organizace a to pro školy. Informují je o tom jak pracovat a jak se chovat na internetu, jaké nebezpečí je může potkat, děti najdou zde komiksové příběhy, které jim také poradí jak fungovat na internetu. [16]

Web: www.bezpecnyinternet.cz, vzhled webové stránky vidíme na obrázku 6

Obr. 6: Vzhled webové stránky bezpečný internet

Mysli - stop kyberšikaně

O tento web se stará a spravuje Gender Studies, o.p.s., zároveň hledají pro svůj projekt Stop kybernásilí na ženách a mužích vhodné respondenty, kteří mají osobní zkušenost s touto formou násilí. Cílem jejich výzkumu je zmapovat situaci kybernásilí mezi dospělými. Zajímají nás jejich osobní zkušenosti s řešením konkrétních případů, ať už pouze vlastními silami, za pomoci blízkých či dokonce policie.

Web: stopkybersikane.cz, vzhled webové stránky vidíme na obrázku 7

Kampaň: stopkybersikane.cz/kampan.php, vzhled webové stránky kampaně vidíme na obrázku 8.

Poradna: www.profem.cz/poradna-kybersikana.aspx

www.feminismus.cz/cz/clanky/stop-kybersikane-pravni-poradna

Obr. 7 : „Mysli stop kyberšikaně“

Kampaň stop kyberšikaně vytvořili i zajímavé videa, kdy lidem názorně naznačují například: jestli by nechali klíčky v zapalování v autě? Samozřejmě že ne! Tak proč necháváte uložené své heslo na počítači? <http://stopkybersikane.cz/video.php>

Obr. 8: „kampaně stop kyberšikaně“

8 KYBERŠIKANA A ZÁKONY

Kyberšikana není trestný čin, ale některé její projevy se dají členit jako jiné trestné činy nebo přestupky. Tyto trestné činy se skrývají za pojmem kyberšikana.

Přehled paragrafů Zákony ČR si můžete vyhledat a prohlédnout na webových stránkách <http://zakony-online.cz/>. Díky těmto stránkám jsem vyhledala trestní zákoník a zákony, které se vztahují jako trestné činy k pojmu kyberšikana.

Trestní zákoník (Zákon 40/2009 Sb.) patří mezi trestní právo. Parlament České republiky se usnesl na tomto zákoně dne 8.ledna 2009. S paragrafy trestního zákoníku, které se stahují k projevům kyberšikany naleznete v tabulce 2. Bližší rozebrání paragrafů trestního zákoníku naleznete v příloze P2. [17][18]

Tab. 2: Paragrafy trestního zákoníku vztahující se k projevům kyberšikany

Paragraf	Název paragrafu	Sazba odnětí svobody
§ 144	Účast na sebevraždě	až 12 let
§ 175	Vydírání	až 16 let
§ 180	Neoprávněné nakládání s osobními údaji	až 8 let
§ 181	Poškození cizích práv	až 5 let
§ 182	Porušení tajemství dopravovaných zpráv	až 10 let
§ 183	Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí	až 8 let
§ 184	Pomluva	až 2 roky
§ 191	Šíření pornografie	až 5 let
§ 192	Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií	až 8 let
§ 209	Podvod	až 10 let
§ 230	Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací	až 8 let
§ 231	Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat	až 5 let
§ 232	Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti	až 2 roky
§ 352	Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci	až 3 roky
§ 353	Nebezpečné vyhrožování	až 3 roky

§ 354	Nebezpečné pronásledování	až 3 roky
§ 356	Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezo- vání jejich práv a svobod	až 3 roky
§ 357	Šíření poplašné zprávy	až 8 let

II. PRAKTICKÁ ČÁST

9 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření probíhalo na dvou středních školách a dvou základních školách. Jedná se o Střední Průmyslová škola Zlín, zde se dotazníkového šetření zúčastnilo 84 studentů. Druhou střední školou, která se zúčastnila dotazníkového šetření je Creative Hill College – Střední škola filmová, multimediální a počítačových technologií, zde se dotazníkového šetření zúčastnilo 69 studentů. Dále se zúčastnila 9. Základní škola Zlín, Štefánikova, zde vyplnilo dotazník 182 žáků druhého stupně. A čtvrtou školou byla Základní škola Emila Zátopka Zlín a zde byl vyplněn dotazník 61 žáky druhého stupně.

9.1 Výsledky dotazníkového šetření

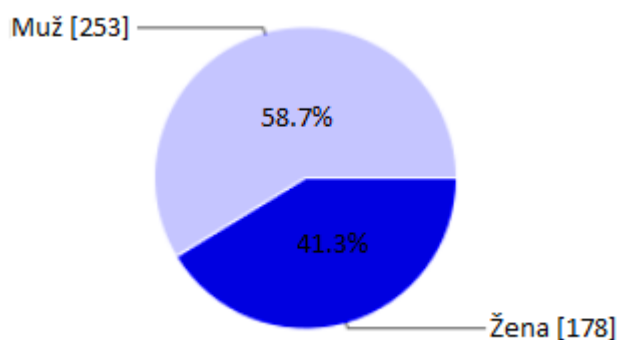
Otázky jsou rozděleny do 5 podkapitol, podle toho na co se zaměřovali.

9.1.1 Otázky ke věku a pohlaví dotazovaných

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 431 respondentů.

Otázka číslo 1: Pohlaví

Jak už bylo řečeno výše, dotazníkového šetření se zúčastnilo 431 respondentů. Z odpovědí vyplývá, že se zúčastnilo 178 Žen (dívek) což je 41.3 % a 253 Mužů (chlapců) 58.7 % což nám pěkně vykresluje výsečový graf. Dalo by se říci, že je dotazníkové šetření částečně vyrovnané, nebylo zaměřené pouze na dívky ani na chlapce.

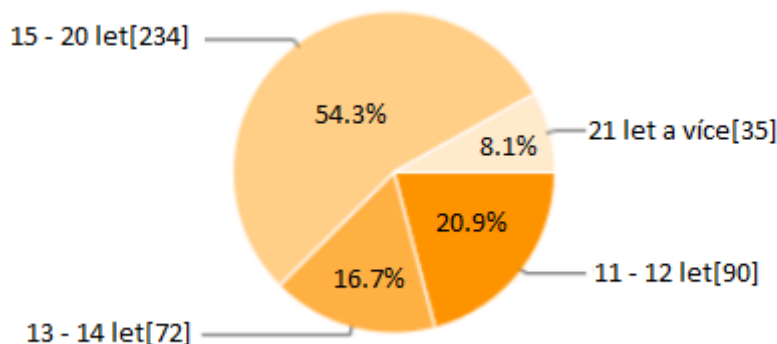

Graf 1 : k otázce číslo 1

Otázka číslo 2: Věk

Co se týče věku u respondentů, měli výběr ze 4 možných věkových kategorií a to 11-12 let, 13-14 let, tyto dvě kategorie byli určeny pro žáky na základních školách. Třetí kategorií byl věk od 15–20 let, kategorie určená převážně pro studenty na středních školách, ale odpoví-

dali zde i žáci na základních školách kteří dovršili 15 roku věku. Poslední kategorie byla určená pro širokou veřejnost kategorie 21 let a více. Celkem se zúčastnilo 243 žáků základních škol, 153 žáků středních škol a 35 respondentů starších 21 let.

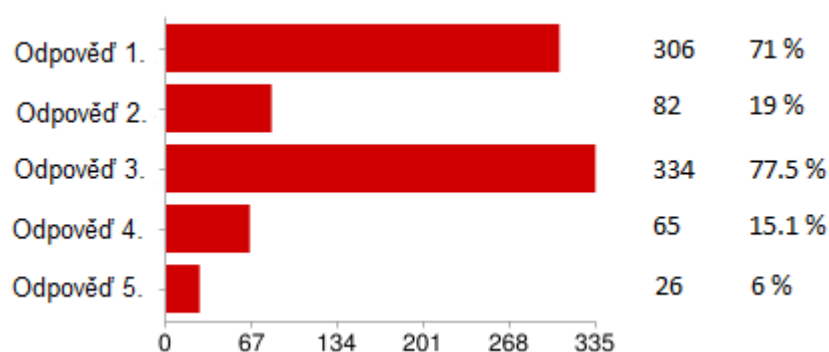
Graf 2 : k otázce číslo 2

9.1.2 Otázky zjišťovací k definici a tématu kyberšikana

Díky těmto otázkám zjistíme, do jaké míry jsou respondenti s tématem kyberšikany seznámeni. Jestli si uvědomují, co se pod tímto pojmem skrývá, díky jakým prostředkům se šíří a jaké jsou základní projevy v praxi.

Otázka číslo 3: Podle Vašeho názoru kyberšikana je...

Studenti z 5 možných odpovědí si mohli vybrat i více jak jednu odpověď. Protože dvě z odpovědí byli správné a to šikana zprostředkovaná pomocí informačních a komunikačních technologií, šikana provozovaná přes mobilní telefon a internet. Na správné odpovědi odpovědělo 70 % respondentů, ale necelých 30 % respondentů odpovědělo špatně a to, že vybrali otázky. Osobní ponižování a omezování jedince, osobní týrání slabšího jedince a sprosté nadávky spolužákovi o přestávce, což jsou projevy klasické šikany, takže tyto odpovědi nejsou správné.

Odpověď 1. Šikana zprostředkovaná pomocí informačních a komunikačních technologií

Odpověď 2. Osobní ponižování a omezování jedince

Odpověď 3. Šikana provozovaná přes mobilní telefon a internet

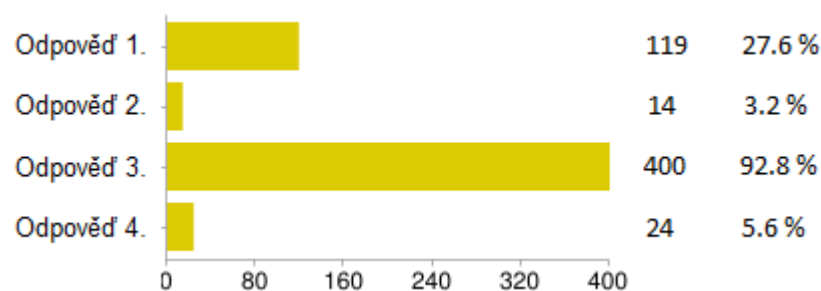
Odpověď 4. Osobní týrání slabšího jedince

Odpověď 5. Sprosté nadávky spolužákovi o přestávce

Graf 3 : k otázce číslo 3

Otázka číslo 4: V kterém z těchto případů se jedná o kyberšikanu?

Stejně jako u předešlé otázky mohli respondenti vybírat více jak jednu odpověď, ale odpověď byla jen jedna správná a to odpověď: Poslání útočné a ponižující a vyhrožující zprávy přes telefon. Úkolem bylo rozeznání jak správné odpovědi, tak i respondenti se měli zaměřit na pozornější pochopení otázky. Což 93 % 400 respondentů pochopilo a odpověděli správně. Ale i tak 157 respondentů volili špatnou odpověď.

Odpověď 1. Poslání útočného a ponižujícího dopisu

Odpověď 2. Poslání hnijícího jablka v sáčku přes kamaráda

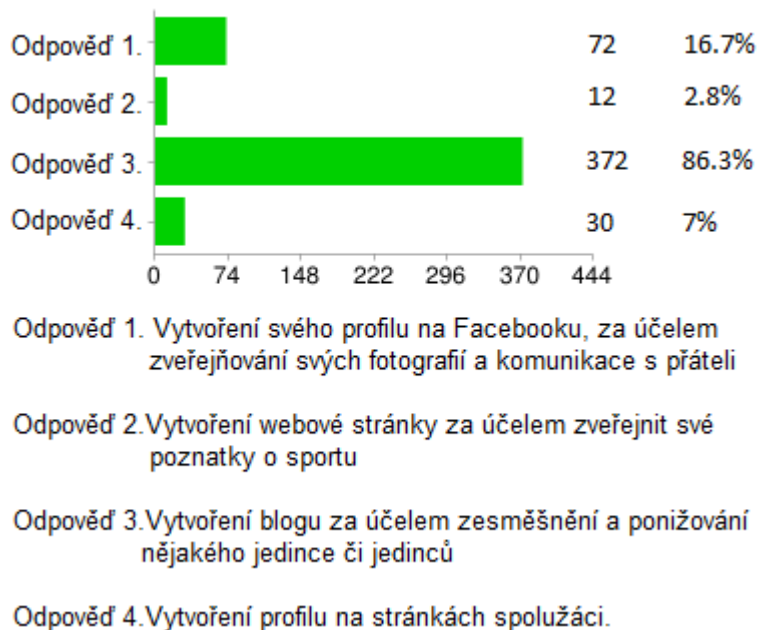
Odpověď 3. Poslání útočné a ponižující a vyhrožující zprávy přes telefon

Odpověď 4. Poslání vyhrožujícího lístečku přes dva kamarády

Graf 4 : k otázce číslo 4

Otázka číslo 5: Podle Vašeho názoru ve které z těchto odpovědí se objevuje kyberšikana?

Stejně jako v předešlé otázce byl „chyták“ na respondenty, kdy mohli volit i více jak jednu odpověď, ale odpověď byla jen jedna správná a to: Vytvoření blogu za účelem zesměšnění a ponižování nějakého jedince či jedinců. A ostatní odpovědi nebyly správné, ani v jedné ze zbylých 3 odpovědí se neobjevuje kyberšikana. 372 respondentů odpovědělo správně což je skoro 87 %. Mnoho dotazovaných a to 72, volilo odpověď: Vytvoření svého profilu na Facebooku, za účelem zveřejňování svých fotografií a komunikace s přáteli. Což mne velice překvapilo, ale podle mého názoru je spletl Facebook a pozorně si nepřečetl že se ve větě objevuje slovo „svých“, což pokud sdílím na svém profilu Facebook své fotografie nejedná se o žádný projev kyberšikany.

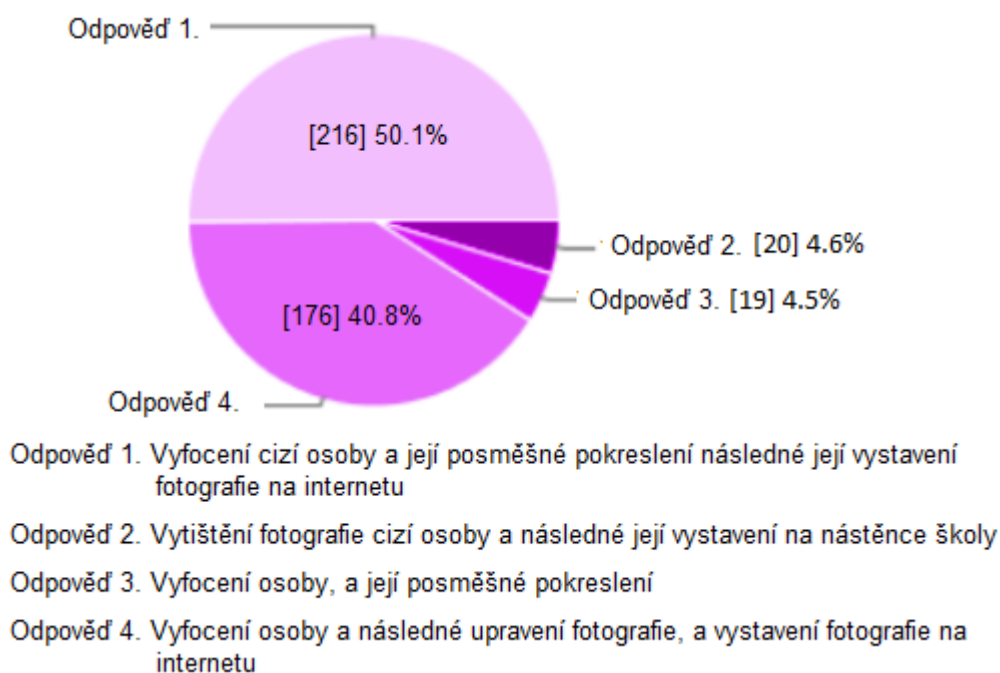

Graf 5 : k otázce číslo 5

Otázka číslo 6: Objevuje se v některé z těchto odpovědí kyberšikana?

Respondenti u této otázky měli správně odpovědět, jestli se v některé objevuje kyberšikana. Ovšem výsledky mne velice překvapili, protože správnou odpověď: Vyfocení cizí osoby a její posměšné pokreslení následné její vystavení fotografie na internetu. Odpovědělo pouze 50.1 % respondentů, je z otázky jasné, že mohli vybírat pouze jednu správnou odpověď. A zrovna v této odpovědi se objevují projevy kyberšikany a to pomlouvání, odhalení a vyloučení. Ale 40.8 % což je 176 respondentů odpovědělo otázkou: Vyfocení osoby a následné upravení fotografie, a vystavení fotografie na internetu, ale pokud vyfotím kama-

rada a upravím fotografii a vystavím ji na internetu nemá to žádný špatný záměr a nejedná se o kyberšikanu. Dalších 9.1 % respondentů volilo taktéž špatnou odpověď a to: Vytištění fotografie cizí osoby a následné její vystavení na nástěnce školy, nebo Vyfocení osoby, a její posměšné pokreslení. Ani v jedno z těchto dvou případů se nejedná o kyberšikanu. Objevují se zde možné náznaky, ale jedná se o šikanu klasickou.

Graf 6 : k otázce číslo 6

Otázka číslo 7: Ve kterém z následujících příkladů se jedná o kyberšikanu, pokud sdílím na internetu některé z natočených videí.

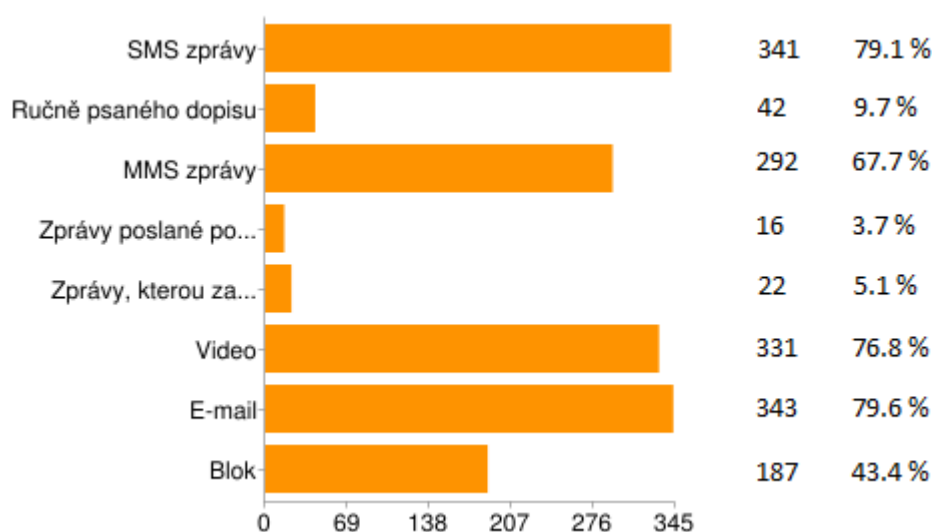
Co se týče této otázky z výběru odpovědí je zjevně jasné, že správné odpovědi jsou dvě a to: video s psychickým napadením osoby, video se rvačkou kamaráda. V obou těchto případech zveřejňování videí s tímto obsahem se jedná o projev kyberšikany a to Happy slapping u videa se rvačkou a projev klasické šikany s psychickým napadením a zveřejněním na internetu. Z odpovědí je jasné, že respondenti v této věci mají jasno a uvědomují si co je to kyberšikana. Bohužel 5.4 % respondentů si zřejmě utahovalo z dotazníku a odpovídali schválně špatně. Volili odpovědi: video z dědečkovy oslavy a video z finále MS v hokeji 2014, což se ani v jedné odpovědi neprojevuje kyberšikana.

Graf 7 : k otázce číslo 7

Otázka číslo 8: Pomocí jakých prostředků se Kyberšikana šíří?

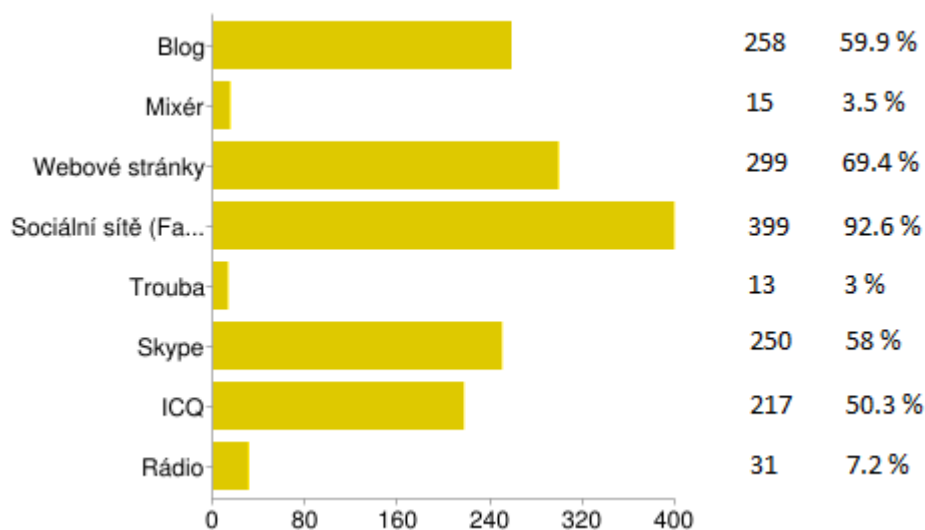
V této otázce je jasné, že respondenti mají jasno, co se týče odpovědí, pomocí jakých médií se kyberšikana šíří což jsou SMS zprávy, MMS zprávy a E-mail. Což volilo správně 70 % - 80 % respondentů. Ale zajímavou odpovědí je Video, pomocí video nahrávek se samozřejmě kyberšikana šíří a to projevem happy slappingu, ale video musí být dále sdíleno pomocí informačních a komunikačních technologií. Ovšem špatnou odpovědí byl Blok 43.4 % respondentů volilo tuto odpověď, ale je rozdíl slov blok / blog. Správnou odpovědí v tomto případě je blog, ale díky zřejmě nepozornosti si to 187 respondentů neuvědomilo. Správná odpověď blog se objevuje až v další otázce v 10. otázce. A k ostatním 3 odpovědím se nemusím vyjadřovat: Ručně psaného dopisu, Zprávy poslané pomocí holuba, Zprávy, kterou zavoláte z okna. Což 6 % uživatelů se netrefilo do otázky.

Graf 8 : k otázce číslo 8

Otázka číslo 10: Podle Vašeho názoru, pomocí jakých elektronických prostředků se Kyberšikana šíří?

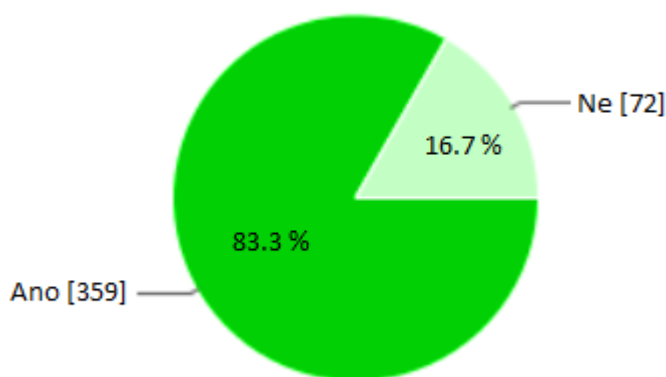
Podobně jako u předešlé otázky a to u otázky č.8, měli respondenti určit pomocí jakých elektronických prostředků tedy médií se kyberšikana šíří. Správných odpovědí bylo 5 a to Blog, Webové stránky, Sociální sítě (Facebook, lide.cz, spoluzaci.cz, Twitter), Skype a ICQ. Průměrně 66 % dotazovaných odpovědělo správně, ale až 93 % odpovědělo správně, že jsou sociální sítě dovoluji si říci hlavním prostředkem pro šíření kyberšikany. A jen 4 % dotazovaných odpověděli špatně a to odpověďmi Mixér, Trouba nebo Rádio. Co se týče oblasti informačních a komunikačních technologií pomocí, kterých se kyberšikana šíří mají respondenti jasno. A vidíme odpovědi názorně zobrazeny na pruhovém grafu viz. níže.

Graf 9 : k otázce číslo 10

Otázka číslo 18: Kyberšikana je anonymní, myslíte si, že ji využívají jedinci, kteří by si k tradiční šikaně netroufli? například: že by si tito jedinci netroufli k vyslovení ponižujícího názoru či připomínky v tváří v tvář?

Díky odpovědím v této otázce ohledně anonymity kyberšikany, má 83.3 % respondentů jasno, že se opravdu jedná o jedince, kteří jsou slabí a schovávají se jen za PC. Své názory respondenti mohli k tomuto tématu anonymity a proč se tak vlastně agresoři chovají, sdělit v otázce č. 14, která se objeví níže.

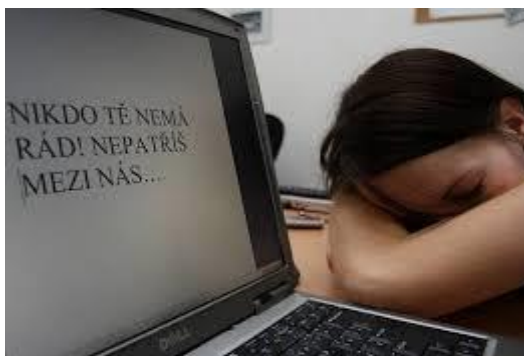

Graf 10 : k otázce číslo 18

9.1.3 Otázky názorných příkladů kyberšikany v praxi

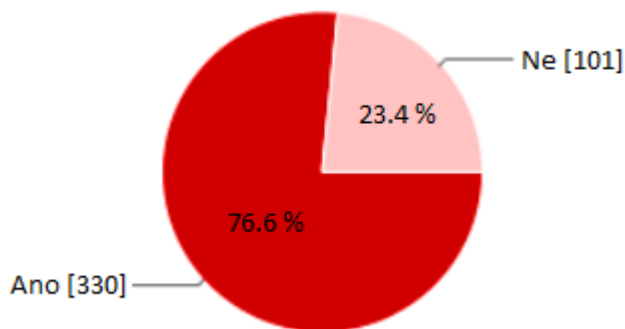
Kdy respondenti budou rozeznávat, jestli se v daných případech jedná nebo nejedná o kyberšikanu, či jestli se v některých případech odehrávají projevy kyberšikany. V těchto otázkách odpovídají respondenti pouze Ano a Ne.

Otázka číslo 9: Dle Vašeho názoru, když Vám napíše někdo e-mail nebo zprávu na facebooku s textem z obrázku 1. Jedná se o kyberšikanu?

Obr. 9: k dotazníkové otázce číslo 9, [20]

Díky obrázku si mohli respondenti situaci z otázky názorně představit. V tomto případě se opravdu jedná o kyberšikanu a to její projev vyloučení a ostrakizace. Více k tomuto projevu si můžete přečíst v kapitole projevy kyberšikan, kde jsou tyto projevy vysvětleny. Ovšem mne překvapují odpovědi respondentů, kdy jen 76.6 % odpovědělo správně. A 23.4 % což je 101 respondentů odpovědělo špatně. Zřejmě je tento projev kyberšikan pro některé buď neznámý, a nebo to berou jen za kamarádké vyhoštění.

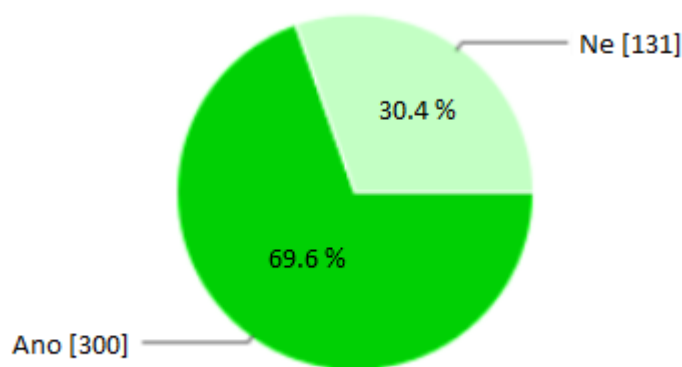
Graf 11: k otázce číslo 9

Otázka číslo 11: Dle Vašeho názoru, když vám napíše spolužačka SMS zprávu, že jste hloupá a tlustá. Názorný příklad vidíte na obrázku. Jedná se o kyberšikanu?

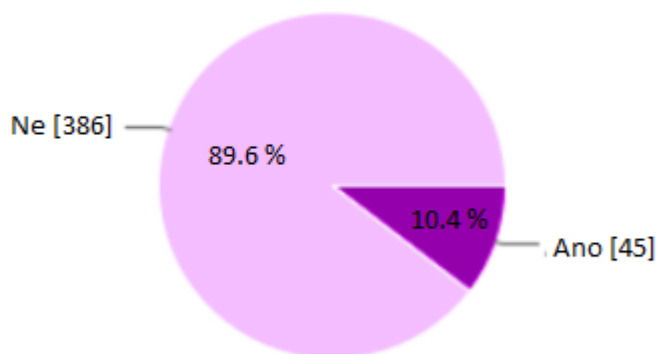
Obr. 10: k dotazníkové otázce číslo 11, [3]

Podobně jako v předešlé otázce pomocí obrázku respondenti odpovídali na otázku. Ovšem opět velké množství respondentů a to 30.4 % tuto otázku zavrhl a odpovědělo Ne, ale správná odpověď v tomto případě je Ano. Jedná se o projevy kyberšikan a to kyberharasení a vyloučení. A to správně odpovědělo 69.6 % což je 300 ze 431 respondentů. Což názorně vidíme u výšečového grafu.

Graf 12: k otázce číslo 11

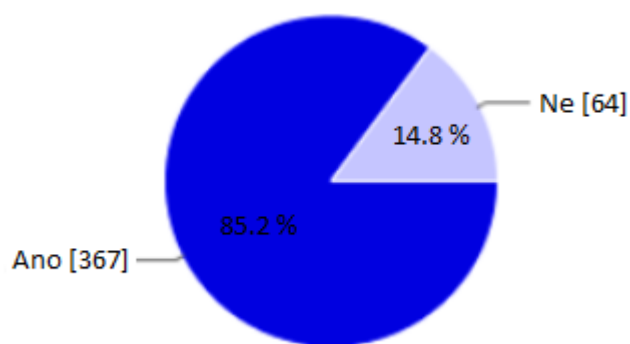
Otázka číslo 12: Pokud budu na internetu něco komentovat či kritizovat, bez zlého úmyslu, nebudu nadávat ani nikoho ponižovat.

Co se týče této otázky, když budu něco kritizovat či komentovat bez zlého úmyslu nejedná se o žádný projev kyberšikany. Takže správnou odpovědí je Ne a to odpovědělo správně necelých 90 % respondentů. Více o tom co je a co není kyberšikana si můžete přečíst výše v kapitole Co není kyberšikana.

Graf 13: k otázce číslo 12

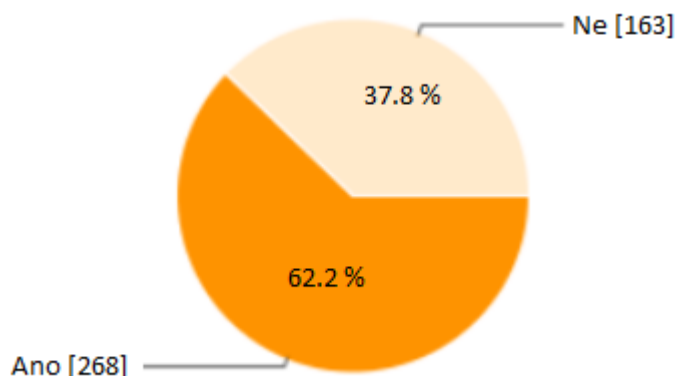
Otázka číslo 13: Když začnou žáci vydírat učitele nebo spolužáky, pod hrozbou, že vloží videa na internet, na kterých jsou tyto osoby natočení.

U této otázky je jasné, už jen ze slova vydírat, že se jedná o projev kyberšikany a to o projev kyberstalking a odhalení. Více se o těchto projevech dočtete v kapitole projevy kyberšikany. Správně zde odpovědělo 85.2 % respondentů, ale zřejmě 14.8 % respondentů což je 64 osob v tomto případě nemá jasno.

Graf 14: k otázce číslo 13

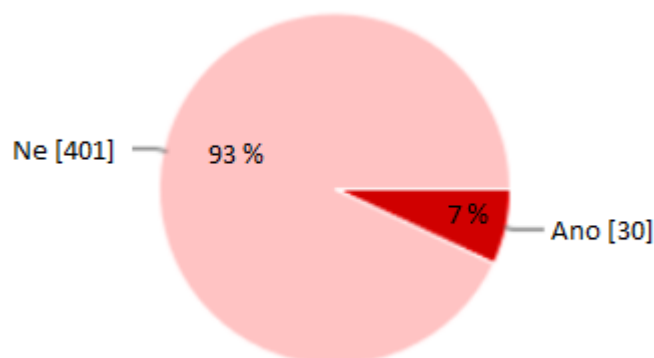
Otázka číslo 15: Když budu komentovat příspěvky tak dlouho, než se majitel příspěvku naštve a raději svůj příspěvek smaže, než aby četl mé narážející, drzé až sprosté příspěvky.

Ačkoliv se zdá, že se jedná v této otázce o začínající projev kyberšikany, není tomu tak. V tomto případě se nejedná o kyberšikanu, ale o online obtěžování. Pokud by tento útok pokračoval i nadále a agresor se vracel k mým příspěvkům, i nadále se útok stupňoval, už se o kyberšikanu jedná. Ovšem je velmi diskutabilní v jaké chvíli se už jedná o kyberšikanu a ve které ještě ne. Člověk by si měl v této situaci uvědomit, do jaké míry ho to obtěžuje a pokud už je to pro něj velmi nepříjemné, měl by se tomu bránit například oznámit situaci, nahlásit uživatele více v kapitole viz. výše Jak se bránit při útoku. Nebo by měla oběť vyhledat odbornou pomoc což najdete viz. více výše v kapitole minimalizace rizik a měl by si uvědomit, že se už o kyberšikanu jedná.

Graf 15: k otázce číslo 15

Otázka číslo 16: Když vám napíše spolužák e-mail, že jste sympatická a krásná.

Při přečtení této otázky je jasné, že se nejedná o kyberšikanu, ale o náklonost spolužáka ke spolužačce.

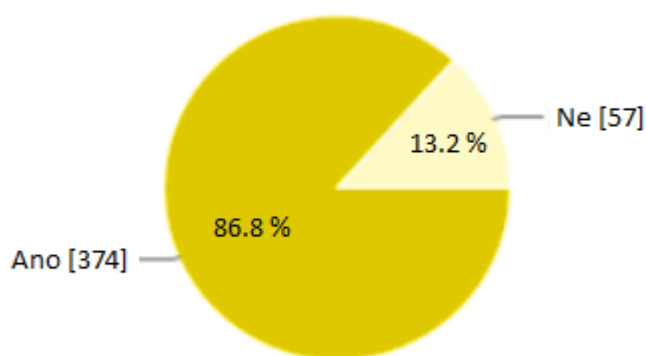
Graf 16: k otázce číslo 16

Otázka číslo 17: Pokud tuto FOTOGRAFII 1 sdílím na svém blogu, webových stránkách nebo ji pošlu e-mailem dalším kamarádům a napíšu k ní posměšný komentář. Jedná se o kyberšikanu?

Obr. 11: k dotazníkové otázce číslo 17, [21]

V případě této otázky vidíme názornou fotografii, která nám ukazuje opilou dívku na toaletě. Správnou odpovědí v tomto případě je Ano, jedná se tedy o kyberšikanu a to o její projev odhalení. Což správně odpovědělo 86.8 % respondentů, dovoluji si říci, že s tímto projevem kyberšikany jsou respondenti seznámeni.

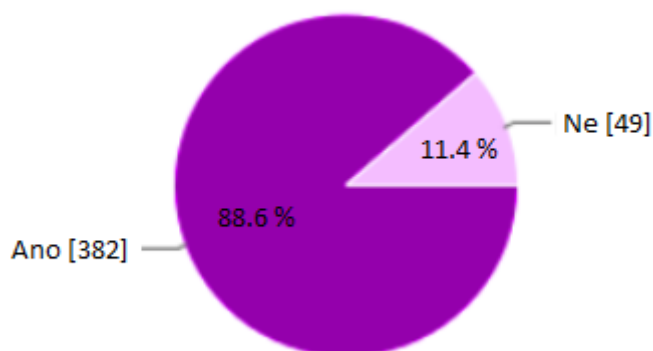
Graf 17: k otázce číslo 17

Otázka číslo 19: Pokud toto video, které jsem natočil sdílím na svém blogu, facebooku. A dále ho komentujeme, "lajkujeme" a rozesíláme s posměšnými komentáři. Jedná se v tomto případě o kyberšikanu? příklad: Video 1.

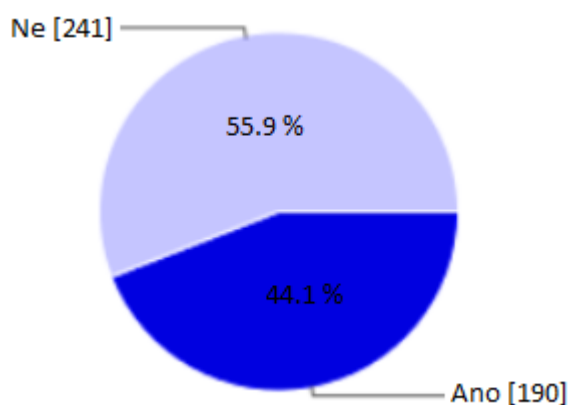
Obr. 12: k dotazníkové otázce číslo 19, [20]

Stejně jako u předešlé otázky vidíme názorný příklad rvačky, a to napadení jedince skupinou či jedním agresorem, kdy je oběť fackována a celou situaci někdo natáčí na telefon. U tohoto případu se opět setkáváme s kyberšikanou a to s projevem Happy slapping. Více si o tomto projevu můžete přečíst v kapitole Projevy kyberšikan. Správnou odpovědí v tomto případě je Ano, což odpověděla většina respondentů a to 88.6 %.

Graf 18: k otázce číslo 19

Otázka číslo 20: Jedná se o kyberšikanu, pokud odešlu sms zprávu spolužákovi, že jsme se domluvili se třemi kamarády, že už nepatří mezi nás, že se s ním už nebudeme bavit, protože nenosí značkové oblečení, moc se učí, nemá nové hry na počítač a playstation, nemá dotykový telefon.

Co se týče této otázky, měla být zaměřena na reakce respondentů, jak přijmou tuto otázku, protože se otázka zdá velmi neškodná v oblasti kyberšikany. Mé očekávání z výsledků bylo potvrzeno. Respondenti jsou v tomto směru na vážkách a odpovědi jsou půl na půl, tedy 55.9 % odpovědělo Ne a zbylých 44.1 % odpovědělo Ano. Správnou odpovědí ovšem je Ano, protože se jedná o projev kyberšikany a to vyloučení, osoba na kterou je tento útok atakován je podle agresorů „out“ a proto volí se tohoto silného jedince zbavit, protože je mezi nimi slabými moc silný, ačkoliv si to agresori nechtějí připustit.

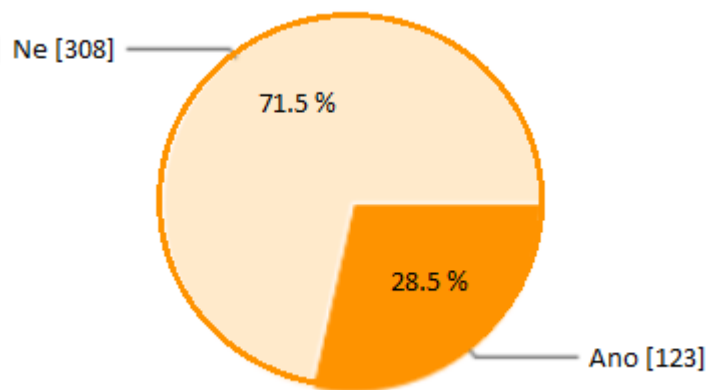
Graf 19: k otázce číslo 20

9.1.4 Otázky na respondenty jaké mají zkušenosti s kyberšikanou

Jelikož jsme se už dozvěděli od respondentů podle jejich názoru co je to kyberšikanou, pomocí jakých prostředků se projevuje a rozeznávali i určité příklady projevů kyberšikanou. V této podkapitole se zaměříme spíše na stránku, jestli se už setkali s kyberšikanou, na jaké strany kyberšikanou byli, jestli na straně agresora či jestli se stali obětí. Jak by reagovali na útok a na koho by se třeba obrátili, v těchto otázkách měli respondenti na výběr z několika odpovědí, ale mohli zveřejňovat i své nápady, napsat je a jejich poznámky v některých případech byli velice zajímavé. Což doplnili můj dotazník o další možnost či nápady.

Otázka číslo 21: Setkali jste se už někdy s Kyberšikanou?

Záměrem této otázky bylo dozvědět se procentuální setkání respondentů s kyberšikanou. 28.5 % respondentů což je 123 z 431 respondentů se již setkala s kyberšikanou. Podle mého názoru velké množství respondentů se stydí zveřejnit, či svěřit se s tím že se setkali s kyberšikanou. Ale i tak 123 respondentů odpověděli, že se setkali s kyberšikanou což je hodně, díky tomu se i potvrzuje, že kyberšikanou je problémem dnešní doby. A s postupným rozvojem v oblasti informačních a komunikačních technologií budou procenta osob které se stali obětí, agresorem či přihlížejícím narůstat.

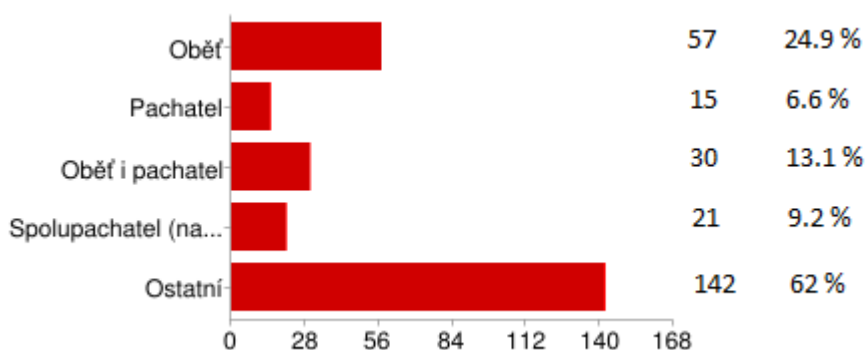

Graf 20: k otázce číslo 21

Otázka číslo 22: Pokud jste se setkali už s Kyberšikanou, na jaké straně Kyberšikanou jste byli?

Díky této otázce se 57 respondentů podělilo o informaci, že se již někdy stali obětí kyberšikanou. Ovšem jen 15 respondentů se přiznalo, že byli někdy agresorem. Ale dalších 30 respondentů bylo na obou stranách kyberšikanou, jak na straně obětí, tak na straně agresora.

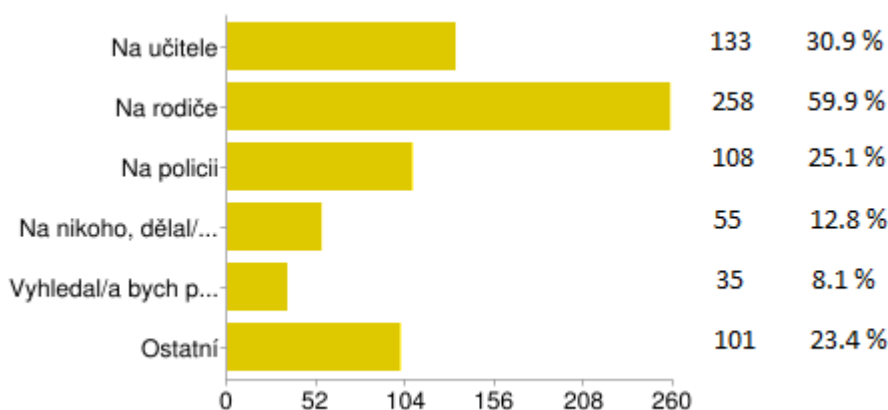
Spolupachatelů se nám přiznalo jen 21 respondentů, ale spousta až 142 respondentů odpovídalo, že se nesetkali, ale 2/3 z nich odpovídali, že se stali svědkem, pozorovatelem či přihlížejícím. Což nasvědčuje situaci, že kyberšikana je více než si připouštíme problémem dnešní doby. A bylo by vhodné, aby se základní a střední školy více o toto téma zajímali a věnovali tomu větší pozornost.

Graf 21: k otázce číslo 22

Otázka číslo 23: Na koho by jste se obrátili, kdyby jste se stali obětí Kyberšikany?

U této otázky vyhráli jako opora u 258 respondentů na plné čáře rodiče. Což je vcelku překvapující. Na učitele a policii by se obrátilo 233 respondentů. Ostatní respondenti by se na nikoho neobraceli, nebo by vyhledali pomoc na internetu či na lince bezpečí nebo by si to osobně vyřídili s pachatelem. Spousta asi 50 respondentů by se v případě ohrožení kyberšikanou obrátilo na kamarády.

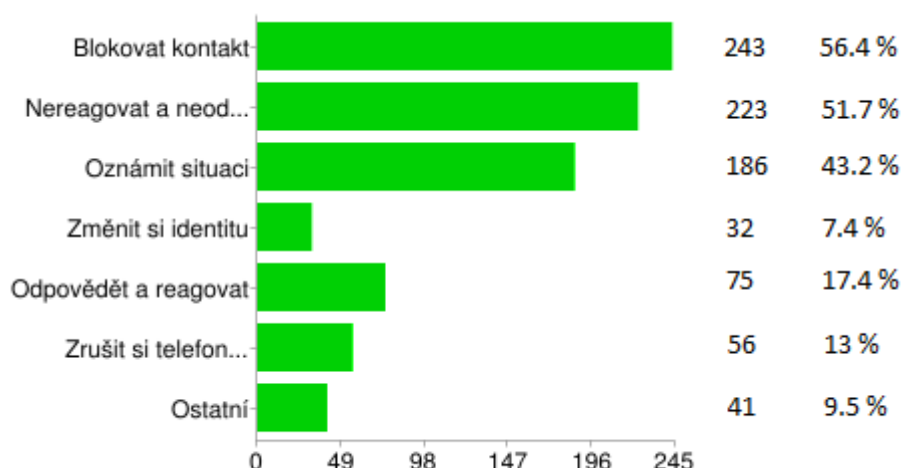

Graf 22: k otázce číslo 23

Otázka číslo 25: Jak by jste se bránili při napadení kyberšikanou?

Co se týče této otázky respondenti měli za úkol vybrat jak by reagovali a bránili se při útoku na jejich osobu. Z otázek vyplývá, že většina respondentů by se bránili ústupem a to

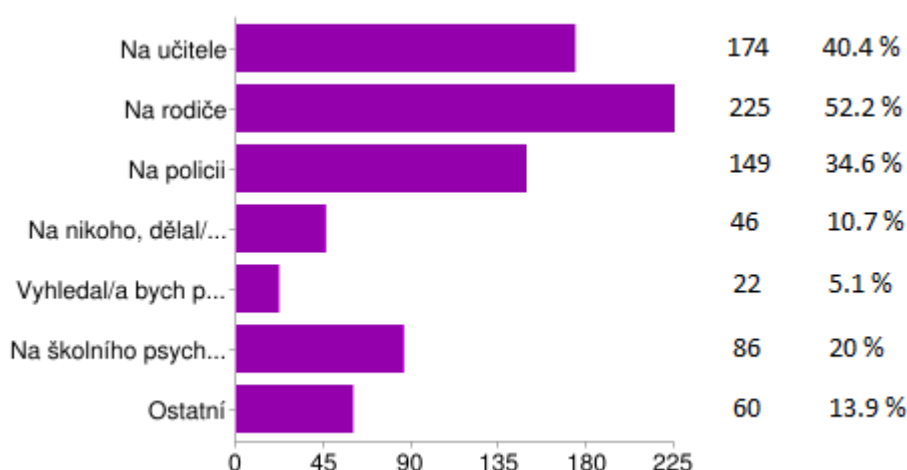
zablokovali by kontakt, nereagovali ani neodpovídali agresorovi a oznámili by situaci. Ovšem našli se i tací, kteří by raději odpověděli a reagovali by na útok. Názorně vidíme procentuální výsledky viz níže v pruhovém grafu. A jsou zde i respondenti, kteří by si raději zrušili telefonní číslo nebo by si změnili identitu, tím že si zruší účet na sociální síti nebo zruší emailovou adresu, a jiné.

Graf 23: k otázce číslo 25

Otázka číslo 27: Na koho by jste se obrátili kdyby jste se dozvěděli, že někdo ve Vašem okolí Kyberneticky šikanuje osobu, nebo více osob?

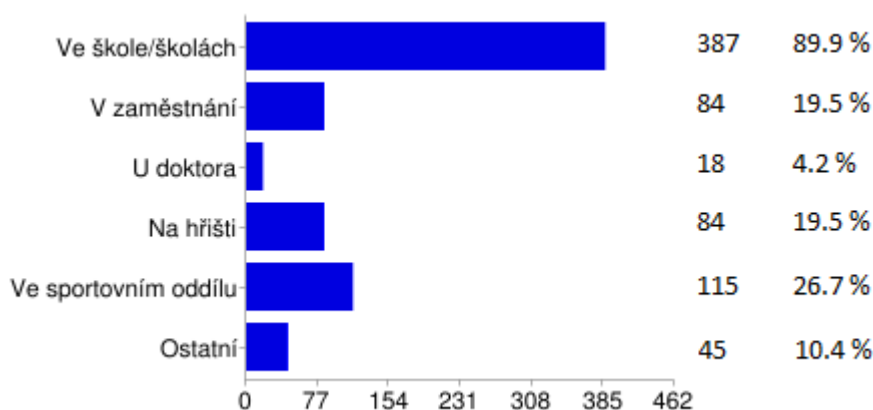
Při ochraně a obraně druhých by se opět nejvíc respondentů a to 225 obrátilo na rodiče. Možná i proto by se měli i rodiče více zajímat o své děti, komunikovat s nimi, věnovat se jim a nenechávat veškerou výuku a prevenci jen na učitelském sboru. Ovšem nedílnou součástí podpory a pomoci by vyhledávali respondenti u policie a učitelského sboru či školního psychologa, takže důvěra žáků v učitele a školní sbor je stále na velmi vysokém místě. Což je pro školní sbor velice pozitivní. Jsou tací, kteří jsou hrdinové a neobraceli by se na nikoho. Nebo by respondenti vyhledali pomoc sami, což někdy nemusí být tak jednoduché a správné jak se zdá. Mezi dalšími osobami na koho by se respondenti obrátili jsou převážně přátelé a kamarádi, poslední menšinou jsou frajírci co to neřeší.

Graf 24: k otázce číslo 27

Otázka číslo 28: Dle Vašeho názoru na jakých místech, v jakém prostředí se Kyberšikana objevuje nejčastěji?

Pochopitelně v této otázce bylo nejčastější odpovědí škola, spíše si myslím, že je to nejvíce zmiňovaným místem v médiích, a proto ho tolik respondentů volilo. Podle mého názoru je nejčastějším místem, kde vzniká kyberšikana je doma u každého agresora, protože mají v dnešní době děti volnou ruku ve výběru webových stránek, sociálních sítí a v mnoha případech rodiče nejsou až tak moc počítačově gramotní a děti je s přehledem strčí do kasy. Nedokáží rodiče dětem zúžit výběr ve volbě webových stránek, zamknout PC a jiné opatření, by se těmto útokům aspoň trochu zabránilo. Spousta a to nejspíš většina rodičů jsou, tak zaneprázdnění, že na své děti nemají čas a rodiče jsou vlastně rádi, že mají klid od dětí. Děti si hrají hry ve volném čase a rodiče mají klid, ale neuvědomují si že děti při hraní her se mohou stát jak agresorem, tak obětí kyberšikany. Například u her se setkáváme s vyhrožováním, napadáním, vulgárními slovy, vyloučením, obtěžováním. Více se o tom co se děje v médiích typu her dozvíme výše viz. v kapitole média šíření kyberšikany. Dalšími místy kde se může šířit kyberšikana jsou sportovní oddíly, zaměstnání, hřiště a spousta respondentů vybrala i internet což je taky pravda, to je hlavní médium.

Graf 25: k otázce číslo 27

9.1.5 Otázky doplňující vlastní odpovědi

Díky těmto otázkám se mohli respondenti svěřit se svými zkušenostmi, jak by se zachovali. Ale mohli napsat i svůj názor na to, proč se agresori chovají, co je k tomu vede. A poslední doplňující otázka jestli mají zájem se dále vzdělávat v oblasti kyberšikany.

Otázka číslo 14: Pokud se podle Vás chovají lidé ve světě virtuálním jinak, než ve světě reálném... proč se tak chovají? Napište svůj vlastní názor.

Spousta respondentů poukazovalo na to, že jsou agresori inkognito, schovaní za PC a že je to pro ně jednodušší než naživo někomu ubližovat. Dalšími nejčastějšími odpověďmi byli, myslí si, že přes internet můžou cokoliv, myslí si, že jsou anonymní, zvyšují si ego. myslí si, že jsou v jiném světě, že online svět je jimi vytvořený, předvádí se, jsou zbabělí. Ovšem velmi mne zaujali odpovědi typu: v reálném světě se bojí, mají strach, nejsou spokojeni sami se sebou se svým životem, a proto ubližují druhým, nemají co na práci jsou znudění. Utíkají před reálným životem do světa virtuálního, mohou se zde chovat, jak chtějí. Kompenzují si to, co v reálném světě nemají. Ačkoli nerada, ale musím souhlasit s respondenty mé reakce na tuto otázku byli podobné. Celkem odpovědělo na tuto otázku 200 respondentů, pouze 185 odpovědí bylo možné zveřejnit, protože některé z nich nebyli vhodné k zveřejnění. Viz níže v příloze P3 je všech 185 odpovědí ke shlédnutí.

Otázka číslo 24: Podělte se o své zkušenosti získané s kyberšikanou...

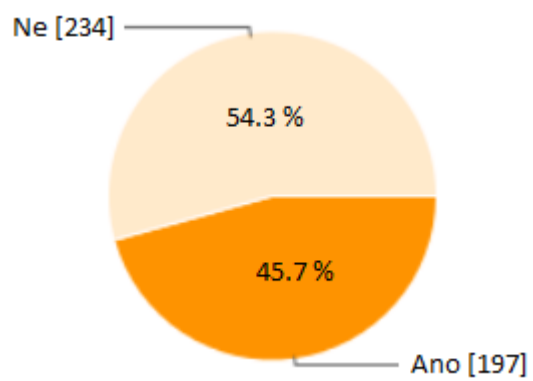
Na tuto otázku ze 431 respondentů odpovědělo pouze 50 respondentů. Všechny získané odpovědi najdete viz v příloze č.4. Ve většině odpovědí se objevuje pouze, že se stali přihlížejícím či svědkem útoku agresora na oběť a to ve většině případů na sociálních sítích. Tyto agrese se projevovali vysmíváním, vyhrožováním, flaming, nadávky, útočné statusy, obtěžování v podobě chůvě po fotografiích oběti, šíření nepravdivých informací, sdílení cizích fotografií. Ve většině případů se jedná o vysmívání a urážky na slabšího jedince, například ze sociálně slabší rodiny. V některých z případů se svěřil i respondent, že řešil určitý problém i s policií, protože udal agresora a policie to vyřešila. I když se moc respondentů nesvěřilo, i tak je z odpovědí známo že se kyberšikana opravdu objevuje a školy převážně by se měli zajímat o své žáky a pomocí výuky učít děti či mládež preventivním opatřením, jako jsou ve viz kapitole 5, nebo jak se bránit útokům ve viz kapitole 6.

Otázka číslo 26: Jak byste se zachovali, co byste udělali? Kdyby se Vám kamarád, spolužák svěřil, že byl, nebo stále je obětí Kyberšikany?

Ačkoliv na tuto otázku odpovědělo 172 respondentů, bylo jich i více, ale odpovědi nebyl vhodné ke zveřejnění. Většina odpovídajících reagovala, že by pomohla oběti, poradila a vyhledala pomoc, nahlásila to na policii, internetu nebo rodičům a učitelům by to řekli. Ovšem nesprávnou odpovědí bylo vrátit to agresorovi, vyřídit si to, není to správné řešení. Většina respondentů by se snažila být oporou oběti. Užitečnou radou jednoho respondenta bylo shromáždění kompromitujících důkazů. Což je vhodná odpověď, abychom dokázali někoho udat musíme mít k tomu důkazy.

Otázka číslo 29: Chtěli byste se dozvědět více informací o pojmu kyberšikana? například: v rámci výuky, poskytnutí webových stránek zabývajících se tímto pojmem.

Tato otázka byla spíše dodatečná, určená pro učitele či školy, které se dotazníkového šetření zúčastnili, aby věděli jaký je opravdu zájem či nezájem se věnovat a rozebírat toto téma kyberšikany. Ovšem výsledky mne vcelku překvapili, protože 45.7 % respondentů mají zájem dále se zabývat tématem a problémy kyberšikany.

Graf 26: k otázce číslo 29

10 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Cílem tohoto výzkumu v rámci dotazníkového šetření u žáků na druhém stupni základních škol, studentů na středních školách a široké veřejnosti ve Zlíně, bylo především zjistit informovanost respondentů o nebezpečnosti kyberšikany, jejich znalosti a reakce na toto téma. Získat informace o reakcích respondentů při obraně a jejich osobní zkušenosti s touto agresí.

Z výsledků provedeného dotazníkového šetření vyplývá, že respondenti až na 10% z nich, jsou velmi dobře informovaní o kyberšikaně, ale i o jejích projevech, médiích pomocí kterých se šíří. Díky dnešní době mají všichni, jak děti, mládež i dospělí příležitost se připojit na internet a i díky tomu se mohou stát obětí či pachatelem kyberšikany.

Respondenti vědí o kyberšikaně a jejích projevech či následcích hodně, ale v případě rozoznání pokud se jedná o případ kyberšikany či ne občas tápají, proto bych doporučila všem bez výjimky, aby i nadále se o tento problém zajímali. Ovšem ze strany učitelů a rodičů by měl být ještě větší zájem o nastudování této formy agrese, protože jak je z dotazníkového šetření patrné velké množství respondentů by se v případě napadení, pomoci, rady se obrátilo právě na rodiče a učitele. I díky tomu že se většinou děti připojují k internetu buď doma a nebo ve škole. I při patrném náznaku napadení kyberšikanou mohou zavčas zasáhnout a pomocí například blokace, nahlášení či smazání zabránit dlouhodobému kybernetickému útoku na danou osobu. A proto hlavním důkazem co vyplývá z tohoto výzkumu nikdy není pozdě začít se o to zajímat i prevence proti kyberšikaně není špatná.

11 POSTUP OBRANY PRO ŠKOLY

Vzhledem k tomu, že mnohé incidenty kyberšikany souvisí se školním prostředím, přinejmenším se agresori a oběti znají ze školního prostředí, nebo navazují, dokonce jsou spojeny se školními projevy šikany. Měli bychom si určit a říci několik základních rad jak by se měli školy bránit. Proto si zde popíšeme několik oblastí, díky kterým lze pomocí prevence a intervence snižovat rizika kyberšikany

- Zvyšování podvědomí o bezpečném používání internetu
- Zvyšování podvědomí o kyberšikaně
- Preventivní programy proti školní šikaně
- Podporování žáků ve vyhledávání pomoci u dospělých
- Systematická práce s aktéry
- Intervence, co mohou pedagogové dělat

Následující body si rozebereme níže.

Zvyšování podvědomí o bezpečném používání internetu

Přestože díky této strategii nesnížíme objevující se kyberšikanu u obětí, dokážeme u dětí a mládeže uvědomit si, proč a jak je nutné chránit své soukromí na internetu. Protože spousta žáků si neuvědomuje, že i když používají internet v prostředí, kde se cítí bezpečně například doma nebo ve škole. Nijak je toto prostředí nechrání, není tedy bezpečné. Nechrání je toto prostředí před riziky, na které by mohli narazit. Současně by měli učitelé, žáky naučit, aby na internetu nedělali to, co zde sami nechtějí zažít. Více jak správně a bezpečně se chovat na internetu mohou učitelé i žáci najít například na www.saferinternet.cz nebo www.bezpecnyinternet.cz.

Zvyšování podvědomí o kyberšikaně

Žáci by měli vědět co se vlastně kyberšiknou myslí a jak moc je nebezpečná. Spousta dětí a mládeže si neuvědomují závažnost chování na internetu a jejich důsledky. Měli by si ukázat názorné příklady, jaké chování není vhodné na internetu, jaké nebude tolerováno, i když se odehrává jen na internetu. A vysvětlit jim, i že se nemusí bát oznámit možný výskyt kyberšikany, i když si nejsou jisti. Díky samotné komunikaci o kyberšikaně se zvyšuje a prohlubuje otevřená atmosféry, kdy žáci spolu spolupracují. To samo má preventivní účinek.

Preventivní programy proti školní šikaně

Proti kyberšikaně mohou být nápomocné i programy určené pro boj se školní šikanou, protože oba tyto typy spolu souvisí. Ovšem tyto programy mohou být efektivnější, pokud se změní na online prostředí agrese. Mohou se podílet i na různých projektech či scénkách.

Podporování žáků ve vyhledávání pomoci u dospělých

Hledáním podpory a pomoc u dospělých je jedním z účinných způsobů, jak se vyrovnat s kyberšikanou. Je známé, že se školní šikanou se oběti zdráhají svěřit, obávají se, že by se informace o nich rozkřikly a bylo by to ještě horší, proto se uzavírají do sebe. Z toho vyplývá, že čím více se o tomto problému mluví, tím více jsou žáci informovanější a nezdráhají se o tom ani mluvit.

Systematická práce s aktéry

V mnoha případech je spousta přihlížejcích v případě kyberšikany mluvíme, až o mnohonásobně větším počtu než u projevů klasické šikany. Ovšem přihlízející často vnímají, že je kyberšikana něco špatného a sami by si přáli, aby skončila, ale málo kdo se najde a s problémem se jde svěřit a snaží se ho řešit, pomoci oběti. Ovšem necitlivé řešení intervence by v některých případech mohlo vést ke zhoršení celé situace. Obecně je možné děti upozornit, že pokud se na internetu s kyberšikanou jako přihlízející setkají, měli by daný incident někomu z pedagogů nahlásit. Proto je potřeba, aby školy dávali žákům najevo, že jsou připraveni takovéto situace řešit.

Intervence, co mohou pedagogové dělat

Pokud zjistí pedagogové, že někdo z jejich žáků se stal obětí kyberšikany neměli by podceňovat situaci. Už to, že se oběť či nějaký svědek svěří, důvěřuje pedagogovi a stálo ho to spoustu sil se přemoci, neměli by pedagogové to brát na lehkou váhu.

11.1 Podměty k intervenci

- Technická řešení mohou být nápomocná při řešení kyberšikany páchané neznámou osobou.
- Vyznačuje-li se kyberšikana, jejíž agresor chodí do stejné školy jako oběť, opakovanými útoky se záměrem ji poškodit a přítomností žáků v roli přihlížejcích, pak

lze postupovat jako při řešení školní šikany, tedy využít stávající intervenční programy a spolupracoval se školními psychology.

- U některých dětí se zkušeností s kyberšikanou je vhodná psychologická odborná péče.
- Oběti kyberšikany by měly být podporovány v používání nových technologií a dále v rozvíjení znalostí o možných technicky zaměřených řešeních.

11.2 Podměty k prevenci

- Děti by se měli naučit, že virtuální útoky mohou být stejně zraňující jako ty, které se odehrávají tváří v tvář.
- Mladým internetovým uživatelům by se mělo dostat informace, že prostředí internetu může podněcovat agresivní chování.
- Je nutné děti seznámit s pravidly chování a bezpečností na internetu.
- Současné by mělo být poskytnuty informace o technicky zaměřených řešeních, o hledání podpory a opory u dospělých autorit.
- Zapojit do prevence školy, rodiče ale i instituce, které by podporovaly digitální gramotnost rodičů a vyučujících, dostupnost technicky zaměřených řešení v rámci jednotlivých aplikací, preventivní i intervenční programy v rámci ICT, ale i řešit principy fungování společnosti a to etnických kultur, rasových či sexuálních orientací. [5]

11.3 Prezentace pro školy „kyberšikana“

Díky tomu, že jsem se zaměřila speciálně na školy základní a střední, vytvořila jsem prezentaci v programu Microsoft PowerPoint s názvem „Kyberšikana“, která bude sloužit školám a pedagogům pro jejich usnadnění výuky a prevenci před kyberšikanou. Tato prezentace může sloužit jako výukový materiál a bude součástí CD i s bakalářskou prací.

ZÁVĚR

Informační a komunikační technologie mluvíme například o internetu a mobilních telefonech, které už patří do našeho života. Bohužel si nechceme připouštět to, že jsme na těchto technologiích závislí, nedokážeme si představit, že bychom byli den či dva bez telefonu a například týden bez internetu? Nemožné! Se svým telefonem usínáme, díky telefonu se vzbudíme někteří po probuzení, okamžitě zapnou mobilní data v telefonu, aby se připojili na internet a mohli být online. Někteří jedinci jsou i závislí, především děti. Osobní komunikace mezi nimi už neexistují, neumí mezi sebou komunikovat, komunikují přes telefony, tablety a počítače. Všechny tyto aspekty napomáhají k rozmachu kyberšikany, ale i jiných kybernetických hrozeb. Na jednu stranu je internet velice užitečný, dokážeme si jakékoliv informace na něm najít, ale má i své tmavé stránky a to například kyberšikanu. Ta začíná být nebezpečně šířícím fenoménem, kdy tomu napomáhají dva aspekty a to že dnešní mládež už si bez ICT dokáže představit život a starší generace tomuto jevu moc nerozumí a nedokáží jim pomoci, jak s projevy či obranou proti případnému útoku. Díky kyberšikaně se i stupňují projevy klasické šikany, kdy následky této agrese mohou dítě poznamenat na celý život. Úplně eliminovat kyberšikanu není možné, ale díky prevenci můžeme co nejvíc minimalizovat rizika, které jsou s kyberšikanou spojené. Proto by měli děti znát nejen rizika, které jim při používání ICT hrozí, ale také by měli znát zásady, které mohou rizika snížit. V každém případě by měli vědět, jak se při podezření na útok kyberšikany zachovat, kam či na koho se obrátit pro pomoc. Byla bych velmi ráda, kdyby tato práce byla užitečná všem, kteří se chtějí dozvědět více o tomto problému a bojovat proti kyberšikaně, aby se objevovalo co nejméně případů kyberagrese.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Metodický portál: Co je vlastně kyberšikana [online]. [cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/16897/KYBERSIKANA.html/>>
- [2] Informační systém Masarykovy Univerzity: Šikana a kyberšikana z pohledu ťáků 2. stupně ZŠ na vesnici a ve městě [online][cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <https://is.muni.cz/th/216538/pedf_b/Bakalarska_prace_Jurkovicova.pdf>
- [3] Věda.muni: Co je a není kyberšikana [online].[cit.2015-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.veda.muni.cz/vite/4834-co-je-a-neni-kybersikana#.VS6kAtysVi0>>
- [4] ROGERS, Vanessa. *Kyberšikana: pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 97 s. ISBN 978-80-7367-984-2.
- [5] ČERNÁ, Alena. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, 150 s. ISBN 978-80-210-6374-7.
- [6] Prevence kyberšikany: Nový leták o kyberšikaně [online]. [cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.kybersikana.eu/2012/01/novy-letak-o-kybersikane.html>>
- [7] Price, J. M., Dalglish, J. (2010) Cyberbullying: Experiences, impacts and coping strategies as described by Australian young people. *Youth Studies Australia*, 29,s.51-59
- [8] KOLÁŘ, M. *Nová cesta k léčbě šikany*. Vyd. 1.Praha: Portál, 2011. 332 s. ISBN 80-7367-871-5
- [9] KOLÁŘ, M. Diagnostika a léčba šikanování v praxi. In *Šikana jako etický, psychologický a pedagogický problém*. Sborník příspěvků z konference Praha, 19. března 2009. 1. vyd. Brno: Tribun EU, 2009, s. 13-26. Dostupné z WWW: <http://www.sikana.org/Sbornik_Sikana_2009.pdf>
- [10] Slovník: Ostrakizace [online].[cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <https://www.online-slovník.cz/slovník-cizich-slov/ostrakizovat>
- [11] Sociální síť: Kyberstalking [online].[cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://socialni-site1.webnode.cz/kyberstalking/>>
- [12] /Mysli: Stop kyberšikaně [online].[cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://stopkybersikane.cz/>>

- [13] Univerzita Karlova v Praze – Fakulta sociálních věd : Rizika internetového prostoru se zaměřením na dětského uživatele [online].[cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120177082>>
- [14] Budulinek.eu: Jak se bránit proti kyberšikaně [online].[cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <http://www.budulinek.eu/bezpecny_internet/164/>
- [15] Proti kyberšikaně: Jak se bránit? [online].[cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://protikybersikane.webnode.cz/jak-se-branit-/>>
- [16] Policie ČR: Víte co je kyberšikana? [online].[cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vite-co-je-kybersikana.aspx>>
- [17] E-bezpečí: Kyberšikana [online].[cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/component/content/article/7-o-projektu/925-materialy>
- [18] Zákony online: Trestní právo – Trestní zákoník [online].[cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://zakony-online.cz/>>
- [19] Zákony online - Trestní zákoník: Paragrafy [online].[cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://zakony-online.cz/?s10&q10=all>>
- [20] Nebud' obět': Kyberšikana [online].[cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <http://www.nebudobet.cz/?cat=kybersikana>
- [21] Zpavodajství ČT24 : Kyberšikana je všude online, stejně jako školáci[online]. [cit. 2015-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/168074-kybersikana-je-vsude-online-stejne-jako-skolaci/>>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ICT	Information and communication technologies - Informační a komunikační technologie, například: počítače, telefony, počítačové programy, tablety a jiné
SMS	Short Message Service - služba krátkých textových zpráv, textové zprávy posílané mobilním telefonem
IN	v, uvnitř skupiny členů, party
OUT	ven, pryč, vyřazený, vyloučený ze skupiny členů, party
MMS	Multimedia messaging servise – multimediální zprávy posílané telefonem
SNS	Social Networking Sites – Sociální sítě, webové stránky, na nichž má každý uživatel svůj profil. Například: Facebook, Spolužáci.cz, Lidé.cz
IM	Instant Messanging – instant messenger, PC program, který umožňuje synchronní, převážně textovou komunikaci, například: ICQ
ICQ	I seek You – v překladu: já tě hledám, program pro zasílání zpráv, takzvaný IM
MSN	Zkratka pro Microsoft Network, je to balík internetových služeb od společnosti Microsoft, Windows Live Messenger
QIP	Quiet Internet Pager - program pro zasílání zpráv, takzvaný IM, podporuje protokol ICQ
MMORPG	Online interaktivní hry pro více hráčů, kde každý hráč si vytvoří vlastní postavu, za kterou poté hraje, tyto hry nemají konec, neustále se mění nová prostředí
PC	Personal computer - osobní počítač, označení pro počítač
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
MÚV	Národní ústav pro vzdělávání
IPPP	Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Vzhled webové stránky internetové poradny – „Projekt E-bezpečí“	28
Obr. 2: Stránka – pomoc online - linky bezpečí online	29
Obr. 3: Vzhled webové stránky služby linky bezpečí	29
Obr. 4: Stránky Národního centra bezpečnějšího internetu	30
Obr. 5: Stránky centra bezpečně online	31
Obr. 7 : „Mysli stop kyberšikaně“	32
Obr. 8: „kampaně stop kyberšikaně“	33
Obr. 9: k dotazníkové otázce číslo 9, [20]	44
Obr. 10: k dotazníkové otázce číslo 11, [3]	45
Obr. 11: k dotazníkové otázce číslo 17, [21]	48
Obr. 12: k dotazníkové otázce číslo 19, [20]	49

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 : Média šíření kyberšikany a jejich projevy.....	19
Tab. 2: Paragrafy trestního zákoníku vztahující se k projevům kyberšikany	34

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 : k otázce číslo 1	37
Graf 2 : k otázce číslo 2	38
Graf 3 : k otázce číslo 3	39
Graf 4 : k otázce číslo 4	39
Graf 5 : k otázce číslo 5	40
Graf 6 : k otázce číslo 6	41
Graf 7 : k otázce číslo 7	42
Graf 8 : k otázce číslo 8	43
Graf 9 : k otázce číslo 10	43
Graf 10 : k otázce číslo 18	44
Graf 11: k otázce číslo 9	45
Graf 12: k otázce číslo 11	46
Graf 13: k otázce číslo 12	46
Graf 14: k otázce číslo 13	47
Graf 15: k otázce číslo 15	47
Graf 16: k otázce číslo 16	48
Graf 17: k otázce číslo 17	49
Graf 18: k otázce číslo 19	50
Graf 19: k otázce číslo 20	50
Graf 20: k otázce číslo 21	51
Graf 21: k otázce číslo 22	52
Graf 22: k otázce číslo 23	52
Graf 23: k otázce číslo 25	53
Graf 24: k otázce číslo 27	54
Graf 25: k otázce číslo 27	55
Graf 26: k otázce číslo 29	57

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: Dotazník kyberšikana

PŘÍLOHA P 2: Přesné znění paragrafů z Trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.)

PŘÍLOHA P 3: odpovědi k otázce 14

PŘÍLOHA P 4: odpovědi k otázce 24

PŘÍLOHA P 5: odpovědi k otázce 26

PŘÍLOHA P 6: prezentace v programu Microsoft PowerPoint „Kyberšikana“

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK KYBERŠIKANA

Dotazník:Kyberšikana

Dobrý den, jmenuji se Petra Polanská a studuji obor Informační technologie v administrativě na Fakultě aplikované informatiky, Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Ve své bakalářské práci se věnuji Kyberšikaně. Denně se každý setkáváme s náznaky či samotnou Kyberšikanou a proto jsem se rozhodla pomocí tohoto dotazníku prozkoumat laickou veřejnost a mládež na základních a středních školách, do jaké míry jsou s problematikou Kyberšikany seznámeny.

Tento dotazník je zcela anonymní, nevyplňujete zde žádné osobní údaje ani informace o své osobě.

*povinné otázky

1. Pohlaví*

Vyber jednu z odpovědí

- ☐ Žena
- ☐ Muž

2. Věk*

Vyberte jednu z odpovědí

- ☐ 11- 12 let
- ☐ 13 - 14 let
- ☐ 15 - 20 let
- ☐ 21 let a více

3. Podle Vašeho názoru kyberšikanaje...*

Můžete vybrat i více odpovědí.

- ☐ Šikana zprostředkovaná pomocí informačních a komunikačních technologií
- ☐ Osobní ponižování a omezování jedince
- ☐ Šikana provozovaná přes mobilní telefon a internet
- ☐ Osobní týrání slabšího jedince
- ☐ Sprosté nadávky spolužákovi o přestávce

4. V kterém z těchto případů se jedná o kyberšikanu?*

Vyberte jednu nebo i více správných odpovědí.

- ☐ Poslání útočného a ponižujícího dopisu
- ☐ Poslání hnijícího jablka v sáčku přes kamaráda
- ☐ Poslání útočné a ponižující a vyhrožující zprávy přes telefon
- ☐ Poslání vyhrožujícího lístečku přes dva kamarády

5. Podle Vašeho názoru ve které z těchto odpovědí se objevuje kyberšikana?*

Vyberte jednu nebo i více správných odpovědí.

- ☐ Vytvoření svého profilu na Facebooku, za účelem zveřejňování svých fotografií a komunikace s přáteli
- ☐ Vytvoření webové stránky za účelem zveřejnit své poznatky o sportu
- ☐ Vytvoření blogu za účelem zesměšnění a ponižování nějakého jedince či jedinců
- ☐ Vytvoření profilu na stránkách spolužáci.

6. Objevuje se v některé z těchto odpovědí kyberšikana?*

Vyberte jednu správnou odpověď

- ☐ Vytištění fotografie cizí osoby a následné její vystavení na nástěnce školy
- ☐ Vyfocení osoby, a její posměšné pokreslení
- ☐ Vyfocení osoby a následné upravení fotografie, a vystavení fotografie na internetu
- ☐ Vyfocení cizí osoby a její posměšné pokreslení následné její vystavení fotografie na internetu

7. Ve kterém z následujících příkladů se jedná o kyberšikanu, pokud sdílím na internetu některé z natočených videí.*

Vyberte jednu nebo i více správných odpovědí.

- ☐ video z dědečkovi oslavy
- ☐ video s psychickým napadením osoby
- ☐ video z finále MS v hokeji 2014
- ☐ video se rvačkou kamaráda

8. Pomocí jakých prostředků se Kyberšikana šíří?*

Vyberte jednu nebo i více správných odpovědí

- ☐ SMS zprávy
- ☐ Ručně psaného dopisu
- ☐ MMS zprávy
- ☐ Zprávy poslané pomocí holuba
- ☐ Zprávy, kterou zavoláte z okna
- ☐ Video
- ☐ E-mail
- ☐ Blok

9. Dle Vašeho názoru, když Vám napíše někdo e-mail nebo zprávu na facebooku s textem z obrázku 1. Jedná se o kyberšikanu?*

Vyberte jednu z odpovědí.

- ☐ Ano
- ☐ Ne

Obrázek 1

10. Podle Vašeho názoru, pomocí jakých elektronických prostředků se Kyberšikanašíří?*

Vyberte jednu nebo i více správných odpovědí

- ☐ Blog
- ☐ Mixér
- ☐ Webové stránky
- ☐ Sociální sítě (Facebook, lide.cz, spoluzaci.cz, Twitter)
- ☐ Trouba
- ☐ Skype
- ☐ ICQ
- ☐ Rádio

11. Dle Vašeho názoru, když vám napíše spolužačka sms zprávu, že jste hloupá a tlustá. Názorný příklad vidíte na obrázku. Jedná se o kyberšikanu?*

Vyberte jednu z odpovědí.

- ☐ Ano
- ☐ Ne

Obrázek 2

12. Pokud budu na internetu něco komentovat či kritizovat, bez zlého úmyslu, nebudu nadávat ani nikoho ponižovat.*

Jedná se o Kyberšikanu? vyberte jednu z odpovědí.

- ☐ Ano
- ☐ Ne

13. Když začnou žáci vydírat učitele nebo spolužáky, pod hrozbou, že vloží videa na internet, na kterých jsou tyto osoby natočení.*

Jedná se o Kyberšikanu? Názorné příklady, vyberte jednu z odpovědí.

- ☐ Ano
- ☐ Ne

14. Pokud se podle Vás chovají lidé ve světě virtuálním jinak, než ve světě reálném... proč se tak chovají? Napište svůj vlastní názor.

Tato otázka je dobrovolná, není povinná.

Odpověď na otázku:

15. Když budu komentovat příspěvky tak dlouho, než se majitel příspěvku naštve a raději svůj příspěvek smaže, než aby četl mé narážející, drzé až sprosté příspěvky.*

Jedná se o Kyberšikanu? Názorné příklady, vyberte jednu z odpovědí.

- ☐ Ano
- ☐ Ne

16. Když vám napíše spolužák e-mail, že jste sympatická a krásná.*

Jedná se o Kyberšikanu? Názorné příklady, vyberte jednu z odpovědí.

- ☐ Ano
- ☐ Ne

17. Pokud tuto FOTOGRAFII 1 sdílím na svém blogu, webových stránkách nebo ji pošlu e-mailem dalším kamarádům a napíšu k ní posměšný komentář. Jedná se o kyberšikanu?*

Vyberte jednu z odpovědí.

- ☐ Ano
- ☐ Ne

Fotografie 1

18. Kyberšikana je anonymní, myslíte si, že ji využívají jedinci, kteří by si k tradiční šikaně netroufli? například: že by si tito jedinci netroufli k vyslovení ponižujícího názoru či připomínky v tváří v tvář?*

Vyberte jednu odpověď

- ☐ Ano
- ☐ Ne

19. Pokud toto video, které jsem natočil sdílím na svém blogu, facebooku. A dále ho komentujeme, "lajkujeme" a rozesíláme s posměšnými komentáři. Jedná se v tomto případě o kyberšikanu? příklad: Video 1.*

Vyberte jednu z odpovědí

- ☐ Ano
- ☐ Ne

Video 1

**20. Jedná se o kyberšikanu, pokud odešlu sms zprávu spolužákovi, že jsme se do-
mluvili se třemi kamarády, že už nepatří mezi nás, že se s ním už nebudeme
bavit, protože nenosí značkové oblečení, moc se učí, nemá nové hry na počítač
a playstation, nemá dotykový telefon.***

Vyberte jednu z odpovědí.

- ☐ Ano
- ☐ Ne

21. Setkali jste se už někdy s Kyberšikanou?*

Vyberte jednu z odpovědí

- ☐ Ano
- ☐ Ne

22. Pokud jste se setkali už s Kyberšikanou, na jaké straně Kyberšikany jste byli?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- ☐ Oběť
- ☐ Pachatel
- ☐ Oběť i pachatel
- ☐ Spolupachatel (napomáhali jste pachateli)
- ☐ Jiné:

23. Na koho by jste se obrátili, kdyby jste se stali obětí Kyberšikany?*

Vyberte jednu nebo i více odpovědí

- ☐ Na učitele
- ☐ Na rodiče
- ☐ Na policii
- ☐ Na nikoho, dělal/a bych že se nic neděje
- ☐ Vyhledal/a bych pomoc na internetu
- ☐ Jiné:

24. Podělte se o své zkušenosti získané s kyberšikanou...

Napište své zkušenosti, i když si nejste na 100% jisti, že se jedná o Kyberšikanu

- ☐ Vaše odpověď:

25. Jak by jste se bránili při napadení kyberšikanou?*

Vyberte jednu nebo i více odpovědí, pokud jste si nevybrali z odpovědí, napište svou vlastní odpověď, jak byste se bránili kyberšikaně.

- ☐ Blokovat kontakt
- ☐ Nereagovat a neodpovídat
- ☐ Oznamit situaci
- ☐ Změnit si identitu
- ☐ Odpovědět a reagovat
- ☐ Zrušit si telefonní číslo
- ☐ Jiné:

26. Jak by jste se zachovali, co by jste udělali? Kdyby se Vám kamarád, spolužák svěřil, že byl, nebo stále je obětí Kyberšikany?*

Napište svůj názor jak by jste se zachovali

- ☐ Vaše odpověď:

27. Na koho by jste se obrátili kdyby jste se dozvěděli, že někdo ve Vašem okolí Kyberneticky šikanuje osobu, nebo více osob?*

Vyberte jednu nebo i více odpovědí, pokud vás napadá i někdo/něco na koho by jste se obrátili, napište svou odpověď

- ☐ Na učitele
- ☐ Na rodiče
- ☐ Na policii
- ☐ Na nikoho, dělal/a bych že se nic neděje
- ☐ Vyhledal/a bych pomoc na internetu
- ☐ Na školního psychologa
- ☐ Jiné:

28. Dle Vašeho názoru na jakých místech, v jakém prostředí se Kyberšikana objevuje nejčastěji?*

Vyberte jednu nebo i více odpovědí

- ☐ Ve škole/školách
- ☐ V zaměstnání
- ☐ U doktora
- ☐ Na hřišti
- ☐ Ve sportovním oddílu
- ☐ Jiné:

29. Chtěli by jste se dozvědět více informací o pojmu kyberšikana? například: v rámci výuky, poskytnutí webových stránek zabývajících se tímto pojmem.*

Vyberte jednu z odpovědí

- ☐ Ano
- ☐ Ne

PŘÍLOHA P2:PŘESNÉ ZNĚNÍ PARAGRAFŮ Z TRESTNÍHO ZÁKONÍKU (ZÁKON Č. 40/2009 SB.) [19]

§ 144 Účast na sebevraždě

- (1) Kdo jiného pohne k sebevraždě nebo jinému k sebevraždě pomáhá, bude potrestán, došlo-li alespoň k pokusu sebevraždy, odnětím svobody až na tři léta.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti nebo na těhotné ženě.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let nebo na osobě stížené duševní poruchou.

§ 175 Vydírání

- (1) Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami, c) spáchá-li takový čin se zbraní, d) způsobí-li takovým činem značnou škodu, e) spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo f) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, a) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312), nebo c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.
- (4) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.
- (5) Příprava je trestná.

§ 180 Neoprávněné nakládání s osobními údaji

(Díl 2 - Trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství)

- (1) Kdo, byť i z nedbalosti, neoprávněně zveřejní, sdělí, zpřístupní, jinak zpracovává nebo si přisvojí osobní údaje, které byly o jiném shromážděné v souvislosti s výkonem veřejné moci, a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. (2) Stejně bude potrestán, kdo, byť i z nedbalosti, poruší státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti tím, že neoprávněně zveřejní, sdělí nebo zpřístupní třetí osobě osobní údaje získané v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce, a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají.
- (3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, b) spáchá-li takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo d) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 181 Poškození cizích práv

(1) Kdo jinému způsobí vážnou újmu na právech tím, že a) uvede někoho v omyl, nebo b) využije něčího omylu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 jinému značnou újmu na právech, b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo c) vydává-li se při takovém činu za úřední osobu.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 jinému újmu na právech velkého rozsahu, nebo b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 182 Porušení tajemství dopravovaných zpráv

(1) Kdo úmyslně poruší tajemství a) uzavřeného listu nebo jiné písemnosti při poskytování poštovní služby nebo přepravované jinou dopravní službou nebo dopravním zařízením, b) datové, textové, hlasové, zvukové či obrazové zprávy posílané prostřednictvím sítě elektronických komunikací a přiřaditelné k identifikovanému účastníku nebo uživateli, který zprávu přijímá, nebo c) neveřejného přenosu počítačových dat do počítačového systému, z něj nebo v jeho rámci, včetně elektromagnetického vyzařování z počítačového systému, přenášejícího taková počítačová data, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch a) prozradí tajemství, o němž se dozvěděl z písemnosti, telegramu, telefonního hovoru nebo přenosu prostřednictvím sítě elektronických komunikací, který nebyl určen jemu, nebo b) takového tajemství využije.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, b) spáchá-li takový čin ze zavrženíhodné pohnutky, c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo d) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako úřední osoba, b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, nebo c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(5) Zaměstnanec provozovatele poštovních služeb, telekomunikační služby nebo počítačového systému anebo kdokoli jiný vykonávající komunikační činnosti, který a) spáchá čin uvedený v odstavci 1 nebo 2, b) jinému úmyslně umožní spáchat takový čin, nebo c) pozmění nebo potlačí písemnost obsaženou v poštovní zásilce nebo dopravovanou dopravním zařízením anebo zprávu podanou neveřejným přenosem počítačových dat, telefonicky, telegraficky nebo jiným podobným způsobem, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(6) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 5 škodu velkého rozsahu, nebo b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 183 Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí

(1) Kdo neoprávněně poruší tajemství listiny nebo jiné písemnosti, fotografie, filmu nebo jiného záznamu, počítačových dat anebo jiného dokumentu uchovávaného v soukromí jiného tím, že je zveřejní, zpřístupní třetí osobě nebo je jiným způsobem použije, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový nebo jiný prospěch, způsobit jinému škodu nebo jinou vážnou újmu, anebo ohrozit jeho společenskou vážnost.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, b) spáchá-li takový čin vůči jinému pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo d) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 184 Pomluva

(1) Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

§ 191 Šíření pornografie

(1) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, v němž se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo písemné, fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo a) nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje dítěti, nebo b) na místě, které je dětem přístupné, vystavuje nebo jinak zpřístupňuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a) jako člen organizované skupiny, b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií

- (1) Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky.
- (2) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, anebo kdo kořistí z takového pornografického díla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (3) Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 a) jako člen organizované skupiny, b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (4) Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 209 Podvod

- (1) Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.
- (3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.
- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.
- (5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).
- (6) Příprava je trestná.

§ 230 Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací

- (1) Kdo překoná bezpečnostní opatření, a tím neoprávněně získá přístup k počítačovému systému nebo k jeho části, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Kdo získá přístup k počítačovému systému nebo k nosiči informací a a) neoprávněně užije data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací, b) data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací neoprávněně vymaže nebo jinak zničí, poškodí, změní, potlačí, sníží jejich kvalitu nebo je učiní neupotřebitelnými, c) padělá nebo pozmění data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací tak, aby byla považována za pravá nebo podle nich bylo jednáno tak, jako by to byla data pravá, bez ohledu na to, zda jsou tato data přímo čitelná a srozumitelná, nebo d) neoprávněně vloží data do počítačového systému nebo na nosič informací nebo učiní jiný zásah do programového nebo technického vybavení počítače nebo jiného technického zařízení pro

zpracování dat, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a) v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou újmu nebo získat sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo b) v úmyslu neoprávněně omezit funkčnost počítačového systému nebo jiného technického zařízení pro zpracování dat.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, b) způsobí-li takovým činem značnou škodu, c) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo e) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem.

(5) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 231 Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat

(1) Kdo v úmyslu spáchat trestný čin porušení tajemství dopravovaných zpráv podle § 182 odst. 1 písm. b), c) nebo trestný čin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 1, 2 vyrobí, uvede do oběhu, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak zpřístupní, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává a) zařízení nebo jeho součást, postup, nástroj nebo jakýkoli jiný prostředek, včetně počítačového programu, vytvořený nebo přizpůsobený k neoprávněnému přístupu do sítě elektronických komunikací, k počítačovému systému nebo k jeho části, nebo b) počítačové heslo, přístupový kód, data, postup nebo jakýkoli jiný podobný prostředek, pomocí něhož lze získat přístup k počítačovému systému nebo jeho části, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 232 Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti

(1) Kdo z hrubé nedbalosti porušením povinnosti vyplývající ze zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uložené podle zákona nebo smluvně převzaté a) data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací zničí, poškodí, pozmění nebo učiní neupotřebitelnými, nebo b) učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítače nebo jiného technického zařízení pro zpracování dat, a tím způsobí na cizím majetku značnou škodu, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

§ 352 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

(Díl 5 - Trestné činy narušující soužití lidí)

(1) Kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(3) Stejně jako v odstavci 2 bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí ke spáchání takového činu.

§ 353 Nebezpečné vyhrožování

(1) Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a) jako člen organizované skupiny, b) vůči dítěti nebo těhotné ženě, c) se zbraní, d) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo e) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

§ 354 Nebezpečné pronásledování

(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým, b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje, c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje, d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a) vůči dítěti nebo těhotné ženě, b) se zbraní, nebo c) nejméně se dvěma osobami.

§ 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod

(1) Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Stejně bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí k spáchání činu uvedeného v odstavci 1.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo b) účastní-li se aktivně takovým činem činnosti skupiny, organizace nebo sdružení, které hlásá diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist.

§ 357 Šíření poplašné zprávy

(Díl 6 - Jiná rušení veřejného pořádku)

(1) Kdo úmyslně způsobí nebezpečí vážného znepokojení alespoň části obyvatelstva nějakého místa tím, že rozšiřuje poplašnou zprávu, která je nepravdivá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo zprávu uvedenou v odstavci 1 nebo jinou nepravdivou zprávu, která je způsobilá vyvolat opatření vedoucí k nebezpečí vážného znepokojení alespoň části obyvatelstva nějakého místa anebo bezdůvodnou záchrannou práci integrovaného záchranného systému sdělí soudu, orgánu Policie České republiky, orgánu státní správy, územní samosprávy, nebo jinému orgánu veřejné moci, právnické osobě, fyzické osobě, která je podnikatelem, anebo hromadnému informačnímu prostředku, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 opětovně, b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, d) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, nebo e) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

PŘÍLOHA P 3: ODPOVĚDI K OTÁZCE 15

Celkem odpovědělo na tuto otázku 200 respondentů, pouze 185 odpovědí bylo možné zveřejnit, protože některé z nich nebyly vhodné k zveřejnění. Viz níže je všech 185 odpovědí ke shlednutí.

- můžou být inkognito je to jednodušší než naživo
- Myslí si a dělají ze sebe něco co nejsou...Dělají ze sebe nejlepší, nejchytřejší lidi a myslí si že přes internet můžou cokoliv.
- mají větší ego za pc
- mohou se schovat za pc
- Protože za počítačem mají velké sebevědomí ale v reálném životě se bojí prostě
- zřejmě mají z něčeho strach
- protože ve svete virtualním se nebojí ze jim nekdo muze zbyť kdyz napisou nejakou urazku nekomu nebo neco jineho, nebo nejak ublizovat a ve svete realnem si to podle me tak nedovoli nekomu ublizovat protoze se vetsinou boji.ze jim neco udelaji,ale nekdy je to mozna i naopak prave neco hnusneho pridaji na nejake stranky a potom ho nebo ji treba zbijou i treba ve skole! ale zase mladsi deti treba do tech 13. by jeste nejake socialni stranky mit nemeli,protoze tam je treba na facebooku jsou ruzni uchylaci a tak...kteri si muzou nekoho i vyhledat.a na tech socialnich strankach bych si teba pridavala jen lidi ktere znam fakt osobne ani kdyz treba kluk vas pozada o pratelstvi a treba bude hezky tak bych sem si ho nepridala protoze to muze byt fake a jenom fotka a u toho pocitace buze byt treba 30lety chlap uchylak.jo na facebooku taky pod fotkama jsou ruzne komentare jako fuj si hnusna a tak ruzne tam pise hnusne veci a to treba jenom ze ji nebo mu zavidi!existuje i takzvané youtube kteri taky tam nahravaji videa a mají hodně odberatelů ale nekteri tam taky pisou jako neumys tocit mas to hnusne ty si hnusna ale pritom jim jenom zavidi! ale nktère holcicky jako 9tilete tam taky nahravaji nejake videla ale jsou na to az prilis male a proto jim tam pisou treba jezisi ty tak strasne mala neumys tocit atd.tak to uz je asi vse.
- Myslí si, že jsou anonymní.
- Nemají (promiňte ten výraz) koule na to aby nám to řekli do očí.
- potřebují si něco dokazovat, nejsou spokojeni sami se sebou a se svým životem a proto hledají způsoby jak ubližovat i jiným lidem.
- Oni ten virtuální svět berou jako že to je jejich svět , který si sami tvoří.
- castecna nebo predpokladana anonymita
- nemají co na práci, jsou znuďení, nejsou sami se sebou spokojeni
- Lidé ve virtuálním světě, mohou utéci před reálným životem. Mohou se tedy chovat tak, jak by se v reálu nikdy nechovali.
- protože ve virtuálním světě je nikdo nevidí a proto si můžou hrát na něco co nejsou
- protože je nemusí nikdo poznat
- Nemají co nabídnout v realnem zivote.
- žijí jen ve světě online
- Lidé jsou lehce manipulativní takže se dá s lidmi dělat co chcete
- jsou za pc v bezpečí
- Myslí si o sobě víc než v realitě jsou.
- protože mají tu moc a myslí si že je nikdo nemůže potrestat

- PROTOŽE JSOU TO ŠMEJDI? CO SE BOJÍ KOMUKOLI ŘÍCT NĚCO DO OČÍ, ALE NA INTERNETU JSOU ANONYMNÍ A PROTO SI DOVOLUJÍ!!!!
- Chovají se strašně posměšky a pomluvy dávání na internet nahé fotky no samé špatný věci .. No chci z tohoto světa pryč ! Jde to do háje tento svět .. ale všichni nejsou stejní
- mají pocit bezpečí, když sedí doma(jsou anonymní) a neuvědomují si, jaké následky by mohlo mít jejich chování
- nehrozí jim nebezpečí
- Protože se tolik nestydí a myslí si že je nikdo nedohledá.
- kompenzují si to co v reálném světě nemají
- Protože je za pc nikdo nevidí.
- Já fakt nevím.
- protože sou nemocní,nemají to v sobě srovnané a potřebují si svoje emoce na někom vybit apod.
- Myslím že jedinec který využívá sociální sítě k šikaně se sám cítí velmi zranitelný bojí se fyzického kontaktu nebo je mu ubližováno klasickou šikanou
- anonymita a schování se "za" internet
- Psychicky naruseny clovek
- Stydí se za sebe.. Chtějí být více oblíbení,ikdyž to nemusí být pravda.. Chtějí být jako ostatní.. Více zapadat mezi lidi.. Být oblíbení..
- Stydí se.
- Pres internet se jim nemuze nic stat
- protože jsou v reálu slabí
- Chovají se podle mě tak kvůli tomu, že si myslí, že jsou mocnější než ve skutečnosti, a taky, že někoho mohou ovládat. Podle mě to jsou velice nestabilní a labilní osoby, které by měli být umístěny do diagtostického ústavu s MAXIMÁLNÍ možnou ostrahou.
- myslí jsi že jsou borci a předvaddi se
- Bude to znít hloupě.ale podle mě jsou to lidé ovlivňováni podle toho kolik mají likes a komentářů pod profilovkou, kolik kluků nebo holek jim napíše do chatu větu typu „Nebudeme si psát? jsi pěkná/ý ,)" Myslí si, že jsou něco víc,než lidi co si soukromí hlídají.
- protože se stydí za to jaky je a snazi se to skryt.Myslí si ze je neco navic kdyz ho nikdo nevidi
- Protože na internetu je každý 'pán'. Člověk je doma v bezpečí schovaný za počítačem a může si dovolit více než osobně. Nemá takové zábrany.
- Protože se pretvaruji
- Protože si léčí vlastní neúspěch v životě
- Závislost na počítači
- jsou to kreteni
- Protože je to přes internet a třeba toho koho uráží nezná.
- Všechno je kibešikaná
- Protože je pc hrdina.
- Protože se to bojí říct z očí do očí
- Mají strach
- Proc vam nefunguje video cislo 1? rad bych se na nej podival diky
- nemají strach z fyzického kontaktu s osobou, které ponižují a osoba se nemůže bránit

- v realitě se bojí více než na internetu (jsou více stydliví)
- protože si hrají na to co nejsou na sociálních sítích si všichni myslí že je frajer a potom se někde sejdou a ten který kritizuje je slabší než on
- hrají hry ve kterých se zabijí a pak jsou do toho tak vžiti že ani nerozeznávají realitu od virtuálního světa. pak klidně někoho zabijí a myslí si že má třeba další život atd....
- Můj osobní názor je, že lidé chtějí být přes virtuální svět jiní než v reálném. Chtějí vypadat lépe a mnohdy píšou to co by v reálném životě neřekli.
- Za obrazovkou nejsou tak ohrožení, jak by mohli být v realitě. Mají více času si promyslet, co za slova používají. Né vždy to píšou zrovna oni.
- Protože internet jim svou anonymitou dodává sílu a nikdo je u toho nevidí.
- chtějí někam patřit
- Protože v realu nic neumi.
- Vynahrazují si reálný svět
- Bude hůř!!
- Nikdy neví kdo se může za profilem ztvárnit a mohou vše napsat do jedné zprávy (aniž by je někdo přerušil reagováním)
- Aby byli drsní.
- Za klávesnicí je každý borec. A hlavně se předvádí.
- mají strach z fyzického kontaktu
- Protože nemají odvahu se takhle vyjádřit v běžném životě. A člověk přes internet je snadný cíl.
- internetový frajírce kteří se nad ostatními vyvyšují atd. Píší té osobě že kdyby ji potkaly na živo tak ji zmlátí a nadávají jenže sou to slabáci co sedí u počítače na upoceném židličce
- chtějí s něčím vynahradit na netu
- protože se bojí říct to do očí a raději šikanují přes internet a sociální sítě
- za počítačem si každý zvišuje ego , když je sám doma tak se mu lehce na facebooku (atp). píše úplně vpohodě , protože nikoho nevidí. Kdyby se potkali venku tak mu to co napsal na facebook neřekl ani slovo
- Ve virtuálním světě jim nikdo nemůže nic udělat, ve světě by jim dal každý přes hubu když to řeknu takhle...
- přes net jim nikdo nemůže ublížit
- protože je nikdo nevidí a chtějí si něco dokázat
- protože si myslí osobě buhvi co no prostě dělají ze sebe co nejsou...
- Lidé si potřebují hlavně něco dokazovat. Přes internet vám řeknou jakékoliv sprosté nadávky atd. ale pokud vás vidí ve skutečnosti tak vám neřeknou ani slovo. Většina lidí hlavně většinou lidem „závidí“. Facebook je vlastně pro někoho úplně jiný. Někdo chce mít nejvíce likes na fotce, někdo si chce psát zadarmo s kamarádkou, někdo si chce založit nějakou stránku a někdo si prostě vytvoří profil a dá na něho nějaké špatné fotky někoho jiného. Většinou se strhne lavina komentářů u nějaké fotky (jsou to většinou ty děti které by ještě facebook mít neměli) a potřebují si napsat jak jsou hnusní a jak jim to na té fotce nesluší atd. a ten člověk většinou odpoví slovy: ty nejsi o moc hezčí!.. A je několik takových typů na facebooku. A nechápu ty lidi co píšou komentáře typu: bože jsi tak trapná, a nemám tě ráda, tahle fotka je fakt škaredá.. když se někomu ta fotka nelíbí tak ať se na ní nedívá!.. To samé na Youtube je hodně Youtuberů kteří mají několik tisíc odběratelů a hodně lidí tomu youtuberovi píše: a tohle video se mi nelíbí! nemám tě ráda! přijdeš mi

hodně namyšlená! hraješ si na něco co nejsi! - když se jim to nelíbí tak ať to vypnou. To jsou ty další sociální sítě.. například ask.. Nechápu jak někdo může psát nějaké hnusné otázky a ještě k tomu v anonymu. Když už mám něco na srdci co tomu člověku chci říct tak mu to řeknu osobně..

- ve virtuálním světě se tak nebojí, nebojí se říct vlastní názor nez do očí
- nejspíš mají doma své problémy které si vylévají na jiných a nebo sou od povahy agresori, většinou spíše po internetu proto, protože sice dělají ramena ale do očí by to říct nedokázali.
- aby si zvýšili ego připadají si chytřejší
- protože si dělají srandu a věří že je niko nepozná
- Protože přes internet na ně nikdo nemůže :)
- Nemají dostatečnou odvahu.
- záleží na mentální síle
- Na internetu je každý pan
- Na pc se cítí všemocní a v realitě si to nedovolí.
- přes net je jednoduché si hrát na někoho jiného, čelit někomu jinému z očí do očí je složitější
- Protože na to osobně nemají koule.
- protože je tam nejde vidět jsou tam jenom anonymně
- Protože jsou anonymní, shovávají se za PC. Mohou si dovolit cokoliv.
- jsou to tupci
- Hrajou si tak na něco. co nejsou s míněním, že takhle jsou chráněni. Nemají odvahu to někomu říct do očí, a tak to řeší takhle.
- 1. aby se cítili lépe když si mohou na někoho zanádat protože si to nemůže v reálném životě dovolit... 2. já si myslím, že si myslí :D že jim nikdo nemůže ve virtuálním světě ublížit že prostě jsou jenom za počítačem a můžou si jenom nadávat ale pak je problém když se ti dva potkají třeba ve škole.... :(
- Hrají si na někoho jiného.
- ve světě reálném je nemůže nikdo napadnout fyzicky
- necítí se být ohroženi
- protože za počítačem či mobilem atd je každý velký pán (schovávat se je snadné) ale v realitě a z očí do očí mají strach..
- Neumí ovládat své emoce na veřejnosti (pokud se hádají).
- Asi se nějak chtějí odreagovat
- Tenhle dotázník je vytypovaný .. nemá smysl si to číst
- chtějí si něco dokázat že jsou něco víc než ostatní
- Jsou slabí jedinci a ve virtuálním světě jim nikdo nemůže nijak fyzicky ublížit.
- Nemají odvahu
- Chtějí být zajímaví
- je to těžší najít toho člověka
- Na internetu dokáží vyřknout věci, které by se neodvážili někomu říct. Za počítačem mají větší odvahu, kdežto říct něco takového někomu do očí už je trochu větší problém.
- na internetu je nikdo nevidí, nemusí mít z ničeho předsudky, je to jiné když se tomu člověku neřívá do očí
- ve virtuálním světě není oční kontakt, na netu si dovolí daleko víc než v reálu
- protože chtějí být nej

- Každý se snaží si nahradit to co ve skutečném životě nemužou udělat (šikana ve škole, problémy doma, psychické problémy apod) snaží se vynahradit si tu bolest na druhých. JE to mnohdy těžké říci o tomto člověku jestli je zákeřný nebo uražený či ublížený.
- Protože ve virtuálním světě může být člověk anonymní,a z toho důvodu se může chovat sebedůvědoměji.Také protože nejste s lidmi v přímém kontaktu,nejste při nich,a nemusíte se tolik stydět.Ve virtuálním světě je jednodušší dát najevo svůj názor, který může být kladný,ale i záporný
- Stydí se , chtějí na sebe více pozornosti.
- protože v normálním světě jsou nuly tak na internetu se vytahují
- Vydávají se na někoho jiného za někoho víc. Myslí si, že je to dobře protože je anonymní, netýká se to jeho osoby, když nikdo neví že je to on, proto se vyhne výčitkám svědomí.
- Protože před ostatními třeba dělají že se ničeho nebojí ,ale ve skutečnosti mají strach proto si o tom třeba povídají jen přes internet a bojí se to říct do očí, aby nevypadali že jsou třeba moc hodní , že nic nedokážou , že mají strach. Nebo mám kamarádku která mi ve škole neřekne do očí že nemám být smutná ,že zvládneme to co zrovna řeším vždycky mě povzbuzuje přes SMS pro mě to hodně znamená ,ale někdy mi chybí promluvit si o tom ,chybí mi to povzbuzení z očí do očí a přátelské objetí. Bojím se jí to říct ,protože se bojím odmítnutí. To by bolelo mnohem více.
- Protože jim nikdo ve virtuálním světě nemůže nic udělat, zatímco v reálném ano.
- Řeší si tím komplexy v reálném životě jsou to jenom nuly co nic neumí
- protože si o sobě myslí bůhví co nejsou
- Protože v reálném světě se lidé moc bojí a nedovolí si něco, co na internetu. Oni ví, že když napíší něco na internet, nikdo na ně nemůže, ale v reálném světě je to úplně jinak.
- protože je pro ně virtuální svět lepší a cítí že nikam nepatří
- Protože chtějí být oblíbení
- Normální svět je NUDÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁ
- Protože se jim nic nemůže stát a nemají strach ani trému atd.
- Lebo babr mele kakao a a sú iba 8 let starý.
- myslím že se bojí že by jim někdo mohl ublížit
- stydí se ,nebo nechcou ukázat jací jsou
- Tihle lidé si potřebují něco dokázat.. a když na to nemají v reálném světě, tak to dělají ve virtuálním světě.
- protože na internetu funguje něco jako... Pocit, že vám dotyčný nedá „do držky". Kolikrát se mi osobně stalo že mi někdo psal „útočné" zprávy, pak ho potkám a nereaguje. Vzniká tam jev „Facebookové svaly"
- Tak ve světě virtuální může být člověk jakýkoli a nikdo ho nevidí a může se chovat opravdu jak chce a nikdo mu v tom nezabrání, že jo... No jo jenže v reálném světě si nemužou třeba tak dovolovat jako po internetu nebo na to nemají odvahu, aby se mohli zachovat stejně jako na internetu.
- Myslím si,že se někteří lidé chovají stejně jako ve virtuálním světě a myslí si,že je to úplně stejné jako v reálném.
- V realnem svete nemaji takovou odvahu,citi se neohrozene.
- Většinu lidí dělá problém něco říct osobně, ale napsat to..to už jim problém nedělá..
- protože jsou závislí na počítači

- chovají se tak proto třeba na facebooku dělají že jsou drsní ale v realitě se oji úplně každého :))
- Protože si připadají že jsou něco víc když sedí za pc.
- bojí se mluvit otevřeně ve světě reálném
- Si honí svoje ego xD
- internet zajišťuje anonymitu a tedy každý se na internetu může chovat jak chce a nikdo nezjistí kdo to je
- nikdo je nevidí...můžou napsat co chtějí
- Protože nemají na to říct svůj názor z očí do očí.
- Protože muzou
- Myslí si, že jsou anonymní, Nevidí daného člověka z očí do očí. Při tom by svůj "názor" nikdy dotyčnému na živo neřekli.
- Je to jejich život a my by jsme jim do toho neměli kecat.
- ve virtuálním světě jsou skrytí, před světem reálným, mohou být kým chtějí, nebo kým v realu být nemohou
- mají problémy se začlenit
- to že se bojí to říct že je to taková a taková tak to dává na facebook a aby to vydali vsichni a ji udelali zle a hnusně a aby se s ní někdo nebavil
- protože je to baví a taiki chtěou někoho ponížyt
- Protože na internetu je každý člověk velký pán, který se nikoho a ničeho nebojí, protože je doma v bezpečí zavřené a nic mu nehrozí. Venku by mu hrozilo že dostane přes držku, ale doma je v bezpečí, tak se nebojí a začne se navážet do ostatních, kterým by v realitě nezkrivil ani vlásek.
- Mají tak nudný život že musí řešit život někoho jiného a myslí si že je to posiluje 2. Jsou nevyrovnaní se svým životem a musí si ego zvyšovat tak že někoho ponižují či uráží
- Mají jiný pohled na svět a na život kolem.
- chtějí být in
- Protože je to baví.
- za obrazovkou se nikdo nebojí
- Protože je to v podstatě jen obrázek který mluví.
- CHCOU DĚLAT FRAJERA PŘED OSTATNÍMI
- nevím. asi se snaží být zajímavý a frajirci
- Protože když když jim nevidíme do obličeje každý je borec!!!
- nebaví se z očí do očí
- protože spoustu lidí, které mají přidáné na sociálních sítích neznají a snaží se, aby je poznali jinak.
- Protože přímo při kyberšikaně má napadající osoba pocit, že nemá zábrany a nikdo ji nemůže zastavit. připadá si nadřazeně.
- komplex 2.) nízké sebevědomí 3.) záměrná šikana
- Většinou si myslí, že za počítačem, mobilem, tabletem, atd. jsou v bezpečí a cítí se sebejistě.. V reálném světě jsou naopak tišší či se chovají jinak, kvůli tomu, že je nechrání displej nebo obrazovka.
- Je jednodušší napsat něco přes internet, než to říct někomu do očí.
- Protože se skrývají za anonymitu, neznají reálné pocity, sedí si v klidu u PC a píšou si co jim jen napadne a jsou zcela otevření a zkrátka spoléhají na to že ve virtuálním světě nemusím všechno brát tak vážně či tak dramaticky
- v reálném světě si na to netroufnou

- mají vyšší sebevědomí, nikdo jim nevidí do očí
- jsou hloupí
- protože když jsou za obrazovkou tak jim nikdo nic nemůže udelat
- protože jim počítač leze na mozek a jsou ním posedlí
- Protože je jednodušší to někomu napsat než mu to říct do očí..protože se bojí upřímnosti a toho že druhá osoba se začne bránit...a taky kvůli tomu že si člověk může líp rozmyslet co má v plánu vlastně říct.
- Baví je ponižovat ostatní.
- nedostanou přes držku jsou anonymní
- Mají malé sebevědomí. A pocit, že se jim nic nemůže stát.
- protože to není realita lidi si více dovoluují za pc ale kdyby tohle měli říct v realitě tak by si to nedovolili protože se bojí za pc je každý hrdina
- ve virtuálním světě je vše jinak
- Ve virtuálním světě je to v podstatě anonymní takže je pro někoho jednodušší napsat to např na facebook a né to tomu člověku říct z očí do očí
- Je to anonymní a nikdo neví co je za druhou obrazovkou.
- mohou si zvyšovat ego
- Jsou posraní to říct do očí.
- jsou hloupý a neví jaké to je.
- Protože je 100x jednodušší napsat pár vět na internet než být upřímný z očí do očí... tito internetový "hrdinové" jsou jenom chabé nuly které si neuvědomují, že tímto zbytečně marní svůj drahocenný čas a že je tato činnost neúčinná... naštěstí já si to uvědomuju a když se mi někdo nelíbí tak ho z očí do očí pošlu do píče!!!
- Potřebují si něco dokazovat
- závist, zbabělost
- Přes internet nebo telefon jsou odvážnější

PŘÍLOHA P 4: ODPOVĚDI K OTÁZCE 24

Odpovědělo pouze 50 respondentů, pouze některé byli zveřejnitelné Viz níže je všech 50 odpovědí ke shlednutí.

- vysmívali se spolužákovi na netu
- Urážení mých přátel na sociálních sítích
- Zrušila jsem si účet a na různých sociálních stránkách mám jen rodinu a nejbližší .. Někdy jsem smutná ale nechci se svěřovat v dotazníku ..
- Obět je opravdu chudák, lidé jsou v tomhle svině. Je to velká nevýhoda sociálních sítí.
- Ti lidi co jse setkali s kyberšikanou měli by se obrátit na rodiče, učitele, kamarády....A kdyby nic nepomáhalo tak na policii...Na webových stránkách jsem viděla že někteří si tím nevěděli rady a svůj život ukončili...Ti lidé které to baví a mají z toho dobrý pocit, jsou bezcitní...
- Nadávky
- posmíval se mi na základní škole, když jsem neměla peníze na spoustu věcí, výlety někdy i jídlo a dopravu nebo výbavu do školy, taky jim vadilo mé lepší chování než měli oni a to, že jsem se nesnažila být stejná a zapadat, v některých věcech na mě i žárlili a potom mě jak slovně tak i osobně, tak písemně na internetu uráželi, pomlouvali a šířili o mě věci co nebyli pravda
- Jedná se hlavně o závist.
- Žádné extra nemám, spíš se jednalo o útočné statusy na fb a podobně, ale kyberšikana se vyskytuje rozhodně v menší míře než si lidi myslí. A tak z 90% je to spíš že si „šikanátor“ dělá jen srandu a píše prostě nějaké kraviny
- na facebooku, když něko po mně bude chtít fotky a bude je chtít čím dál tím víc.
- Jednou mi někdo anonymně na asku napsal otázky v typu jsi ****, nikdo tě nemá rád atd.
- Kamarádka se stala obětí kyberšikany. Nacházela po sociálních sítích jako je třeba Facebook, Twitter a dokonce i Instagram.. Po pár dnech jsem se jí zeptala, co se děje.. Se vším se mi svěřila a nakonec jsme dokázali toho.. Že už o ní nic nekolovalo.
- Ve třídě mě ponižovali a uráželi, dalo mi to, že si musím víc věřit a musím se naučit bránit
- Posměšky v chatu, urážky na zdi mého i cizího fb profilu
- Můj bývalý přítel mě po internetu vyhrožoval že mě zbije, nadával mi, vydíral mě
- ask.fm, facebook
- urážlivé komentáře šíření nepravdivých informací
- Nikdy nikam neposílat své intimní věci.
- potupná fotka - vidělo ji hodně lidí - posměšné komentáře - nepříjemná situace ve škole
- časem to přejde, když ne, mělo by se to někomu říct
- na různých diskuzních fórech se lidé osočují kvůli svým názorům, narážejí na etnika, rasu, finanční stránky, ale tento typ patří k lehčím formám, protože pachatel i oběť nejsou (až na extrémní případy, kde by k vypátrání pachatele musel dát souhlas třeba soud) dohledatelní a tím pádem spojení s reálnou osobou
- Byl jsem vyfocen na snapchatu.

- kyberšikanu jsme řešily ve 4 třídě. čtrnáctiletá holka psala desetiletému klukovy at' přijde tam a tam.....no bylo to strašně sprosté a tvrdila že mě zná a že to mému tátovy dělala....nakonec to řešila policie
- úprava fotek, která následně zesměšnila osobu a veřejné urážky na zdi facebook
- vyhrožování (přes fb) napadením v budoucnu
- např .vyfocení spolužáka při trapné chvíli a fotku rozeslat,nebo dát na sociální webové stránky
- setkala jsem se pouze se slovníma urážkami, ale at' už mi (o mě) říkali cokoli, nebrala jsem si to. teď už se s tím nepotýkám
- fotky ze záchodu jak kluk je na wc a pak vyvěšení na net
- je to hnusné nikomu bych to nepřála..ale vždy musíte zůstat v klidu a říct to někomu .
- Byl horký letní den. Asi prázdniny a já si jen tak vyrazil surfovat. Po chvíli surfování jsem objevil příspěvek o tom že je Milan malý šprtský šmoula jménem Koumák. Napsal jsem pod to.. "Jak výstižné :D"
- lolko
- Jeden takový týpek mě pronásledoval. Pořád mi psal maily a smsky (netuším kde vzal moje číslo), na Facebooku atd. a ze začátku se to jako ještě dalo přežít ale potom když chtěl jít ven a já ho pořád odmítala tak mi začal vyhrožovat. Že přijede se svýma kamarádama že mě skope, že si přes moje číslo najde adresu a pak nebude vůbec žádný problém aby mi něco udělal.
- Jednou a nevím jestli se jednalo o kyberšikanu našim učitelům někdo rozesílal emaily s posměšným a vyhružným textem. Jinak nemám žádné zkušenosti.
- vyhrožování flaming
- Jeden člověk to zkusil a jsem si na něho počkla a vic krat to nezkusil
- Nevím co bych měla napsat ještě jsem se s Kyberšikanou nesetkala. Ale rozhodně bych to nenechala zajít do doby kdy si budu chtít ublížit.
- je lepší si daného člověka na takové sociální síti zablokovat a vůbec s ním nekomunikovat a pokud má rozum vyzvat ho k vzájemnému ignorování pokud bude i nadále agresivní zablokovat si ho na všem co jde bez ohledu na to jestli bude ještě více rozzuřený a pokud kyberšikana i na dále pokračuje začít to řešit s někým kdo v dané věci bude nestranný a pomůže mi s mým problémem pokud agresor i na dále pokračuje věc začít řešit s ředitelem školy nebo přímo s policií
- vystavování fotografií na sociální síti, i když jen ve skupině
- dávají moje fotky na facebook aniž bych o tom věděla
- Neposílat nikomu své fotky, které by se mi nelíbily zveřejněné.
- Něměla jsem tolik štěstí abych se s ní někdy setkala...každopádně spolužačku na základce ponižovaly a zveřejňovaly její upravené fotky na facebooku kde byla dosti obnažená a táhlo se to s ní strašně dlouho...nakonec podala trestní oznámení a co jsem slyšela tak se z toho vyklubala podmínka.
- děcka mi říkali anetina choroba
- na facebooku my někdo píše že chce abych mu poslala fotky kde jsem nahatá a postupně my říká že jsem krásná a že mu ty fotky mám posílat pořád že jse mu líbím
- Nějakej člověk urážel Expla na Ask.fm
- nemám žádné zkušenosti s kyberšikanou
- že to někdy dopadne dobře a někdy špatně
- žádné nemám a doufám že ani já ani nikdo mít nebude

- no rozhodně kdybych viděla kyberšikanu tak bych volala policii a kdybych byla obět' tak bych zavolala na linku bezpečí(fandíme hokeji)
- bylo mi asi 10..nevím proč,ale skoro všichni spolužáci se se mnou přestali bavit,tak jsem se začala bavit s kamarádkou z nižšího ročníku :) a pak po nás spolužáci začali pokřikovat slepice,prý nám chtěli dát i prázdnou bonboniéru a nasypat do ní zrní:D TEĎ je mi 14 už je mi to jedno,mám se fajn,mám kamarády..s těma co se mi posmívali se celkem bavím,s jedním kamarádem jsme dobří kamarádi,je to minulosť..
- věděl jsem že se něco podobného v mém okolí děje. jednou jsme jednoho zmetka udal, ale nejednalo se o kyberšikanu.

PŘÍLOHA P 5: ODPOVĚDI K OTÁZCE 26

Pouze 172 respondentů odpovědělo z možných 431. Viz níže jsou odpovědi ke shlednutí.

- Pomohl bych mu.
- poradil bych mu
- obrátit se na rodiče, v horším případě policii
- Řekl bych to rodičům nebo bych to oznámil na policii ČR.
- pomohl bych mu, řekl bych mu že by měl mluvit s rodičema.
- Pomohla bych mu...
- řekl bych mu aby to zdelil rodicum nebo ucitelum
- Poradila bych mu, aby se někomu svěřil, netajil to a začal to řešit. Kdyby to neudělal možná bych to udělala já. To ale záleží na situaci.
- rekla bych to učiteli
- Zeptala bych se ho jestli to hodlá někomu říct. Když řekne že NE, tak bych se ho/ji ještě zeptala jestli je na 100% jistý že to nikomu nechce říkat. Pak bych se mu/ji pokusila pomoci.
- pomohla bych mu
- snažila bych se mu být oporou a podud je to možné nějakým způsobem to oplati tomu co to udělal
- vyhledal bych pomoc
- pomohl bych mu stím a poradil bych
- Oznamil bych to
- Nejprve bych ho uklidnila a pak by jsme to společně řekli rodičům nebo učitelovi a s jejich pomocí by jsme se tomu postavili a snažili najít řešení. Snažili by jsme zjistit kdo to je a nějak mu domluvit že to co dělá nemá smys že ten člověk ,kterého šikanuje je vlastně super a že by si mohli rozumět . A že nesmí dát na názor druhých ,že ten druhý je špatný nebo horší než on.
- Asi bych skočil z mostu :)
- řekl bych to učiteli
- Snažil bych se mu pomoci.
- Řekl bych mu aby se obrátil na rodiče.
- poradila bych mu at to řekne rodičům a at mu neposílá další fotky nebo videa
- Šla bych s ní/ním k jeho/jejím rodičům a oznámila jim tuhle situaci... Nenechala bych to jen tak, i kdyby kamarád/ka říkal/a, že se nechce nikomu svěřovat se svými problémy.
- Poradil bych mu, nasměroval bych ho na určité lidi a řekl mu at to řeší a nenechá si to líbit.
- aby to už neudělal
- Byla bych jeho oporou a přemluvila bych jej k dalšímu řešení, jako například někomu to říct požádat o pomoc.
- zbyla bych je
- pff šel zmlátit toho co mu to dělá....
- začala bych to řešit, a donutila ho aby zavolal pomoc.Pokud ne pomoc zavolám já
- Poradil bych mu,at situaci oznami
- řekla bych mu at se svěří dospělému
- Osobně bych si to šla s dotyčným vyřídit.
- Začala bych to řešit s někým jemu blízkým.

- snažil bych se ho utěšit, a najít řešení
- pomohli mu
- že mu pomůžu
- řekl bych to rodičům a pak by to šlo dál
- Rodiče
- Pomohla bych mu
- vyhledal bych jedince, který jej zesměšňuje, a následně bych mu dal přes tlamu
- pomohl bych mu
- Poradila bych mu aby se svěřil rodičům... Nebo kdyby nechtěl informovala bych jeho rodiče sama.....
- pomohla bych
- pomohl
- neudělala bych to
- snažila bych se pomoci
- pomohl bych
- zmlatil bych ho
- řekla bych aby to řekl rodičům
- Snažila bych se mu pomoci, jak jen by to šlo. Hledala bych určitě různá řešení, jak tento problém vyřešit.
- Pomohl bych jakkoliv
- Ihned bych mu chtěl nějak pomoc jakkoliv. Kdyby se bál to někomu říct řekl bych to za něj nebo bych šel s ním to někomu říct.
- řekla bych mu ať to řekne dospělému
- Prvně bych se jej snažila uklidnit. Sdělila bych to školnímu psychologovi a jeho rodičům.
- Sel bych to říct
- nahlásil bych to na policii
- nahlásil
- Řekla bych to rodičům
- Rozhodně bych to někomu řekla i kdyby to nechtěl, i kdyby to stálo přátelství.
- pomohl bych mu to vyřešit
- Poradila bych se s rodiči.
- obejal bych ho
- snažil bych se mu nějak pomoci
- aby se obrátil na policii
- někomu bych to řekla
- řekla bych to rodičům
- první bych se ho zeptala jestli to hodlá řešit .
- Pomohl bych mu. řekl bych ať to nechá tak být ať se nenechává ovlivňovat davem.
- rekla bych to nekomu
- řekl bych to
- nejprve bych mu zvedl sebevědomí a řekl mu že agresor je idiot a ať ignoruje všechny jeho zpávy a narážky a po případě spolupracuje s policií kdyby to zašlo dál
- tak bych byl sním
- Řekla bych to rodičům, a šli by jsme na policii...
- Povedal by som mu, nech sa dá dokopy
- Pomohla

- Poradila bych mu at se s tím svěří někomu dospělému, vyhledá pomoc, zastala bych se ho a pomoc bych mu i nabídla
- ihned bych to nahlásila
- pomohl mu
- policie
- Poradil bych mu aby to řekl rodičům, popřípadě učitelovi, ale hlavně aby to nedržel v tajnosti, protože když má člověk problém měl by ho vyřešit.
- snažila bych se mu pomoci a donutila ho aby to řekl svým rodičům.
- Vyřel bych si to z oci do oci
- Pomohl bych mu
- Řekl bych ať to oznámí a pomohl bych mu ve všech případech
- Poradila bych mu,aby se obrátil na někoho z dospělých a aby to řekl hlavně svým rodičům.
- začala bych to řešit, psychicky obět podpořit, nebo zkusit to sama vyřešit, nahlásit
- Rekli bych jsme to ucitelce a rodicum a polici
- Pokusil bych se jej podpořit a reagovat na agresora
- Poradila bych mu, ať se obrátí na někoho kdo mu může pomoci. Pokud by šlo o méně vážné případy tak třeba na učitele, školního poradce či psychologa. Pokud by šlo o vážný případ, tak na policii.
- Určitě bych mu pomohla a poradila co jak udělat a dovedla bych ho k policii.
- Snažili se pomoci.
- kdyby stále byl obětí, pomohla bych mu se z toho dostat
- dle závažnosti. v krajním řešení i kontaktování policie
- Pomohl bych mu to řešit s pachateli a pokud by to nezabralo vyhledali bysme spolu jinou pomoc.
- pomohla bych mu
- bych se sním přestal kamarádit
- Nabídla bych mu pomoc.
- Snažil bych se mu pomoci tím, že bych mu dal pár rad jak se bránit. Napr. Blokovat kontakt.
- pomohla mu...řekla bych to někomu a poradila se o tom
- snažil bych se mu pomoci
- TAK BYCH TO RESIL SNIM A SNAŽIL BYCH SE MU POMOC
- poradil bych mu jak bych se bránil já
- Snažila bych se to s někým řešit.
- pomohl bych mu.
- někomu bych to řekl
- řešil bych s ním situaci a pokusil se mu pomoci
- Jednala bych
- Pomohl bych mu to nějak vyřešit
- Nahlasil bych to na policii
- Pomohla bych mu.
- snažil bych se mu nějak pomoci
- snažila bych se pomoci, poradila bych se o tom s někým jiným ještě
- určitě bych se ho zastal
- řekli by jsme to učiteli
- všude sním chodila a doprovodila bych ho domů a vysvětlila bych to jejich rodičům

- snažil s emu pomoci
- snažila bych se nějak pomoci
- pomohl bych mu tak ze bych to nekam nahlasil
- Poradil bych mu ať to ignoruje, popřípadě vyřídil osobně s pachatelem pokud ví o koho jde. Pokud by netušil tak nahlásit policii.
- At na to neresi
- řekl bych to policii
- Řekla bych to určitě nějaké dospělé osobě
- Určitě bych ho donutil oznámit to rodičům, policii
- Snažila bych se mu pomoc, vyřešit situaci s jedincem osobně nebo jít za někým odbornějším.
- Snažila bych se mu pomoci.
- řekl bych to nějaké dospělé osobě
- Možná bych mu pomohl.
- poradil bych mu at to řekne rodičům
- Snažila bych se mu pomoci..
- Vyřídil bych si s ním osobně.
- řešil bych to
- pomohl bych mu a snažil bych se to s ním vyřešit
- Použil bych klasickou sikanu na pachatele
- Vyslechla bych ho a zkusila poradit na koho se s tím má obrátit.
- Řekl bych mu/ jí ať to řekne dospělé osobě.
- pomohla bych,kdyby to nezačal/a řešit on/ona řešila bych to já
- ohlásil na policii
- OZNÁMIL BYCH JEHO SITUACI NA POLICII
- Pomohla mu
- Poradila bych se s ni jestli to můžu nekomu říct a snažila se jí pomoc
- řekl bych mu at to oznámí rodičům
- Pomohla bych mu hlavně po psychické stránce. Snažila bych se najít způsob jak mu pomoci a hlavně jak se zbavit toho, kdo mu působí takovou věc.
- zašla bych za někým kdo by s tím mohl něco udělat
- Řekli by jsem mu aby to řekl rodičům,učitelum a policii
- Našli by jsme si ty kidy a dolámali by jsme jim rypáky
- pomohla bych a poradila nebo svěřila by jsem někomu dospělmu
- řekl bych mu at to sveri nekomu jinemu nez me
- Asi bych mu poradila, aby to řekl rodičům,policii nebo tak..Ale jinak bych se do toho moc zaplétat nechtěla..No, podle toho, kdo by to byl...Jak moc mi na něm záleží..
- šla bych za učitelem
- Je potřeba vyhledat pomoc.
- nahlásil bych to.
- mat vp**i .at se obrátí na rodiče
- nutil bych ho ať to řekne někomu dospělému nebo bych to řekl sám
- Zacal bych shromazdovat kompromitující data na protistranu
- Nic prostě bych si to nechal pro sebe a nebo bych to svěřil rodičům a nebo půjdu na policii
- Řekla bych to rodičům, učitelům, trenérům. Pomohla bych.

- Pokud by to byl spoluzak, tak bych to resil s ucitelem
- Šla bych s ním na policii.
- řekl bych mu že to má říct rodičům a případně to nahlásit policii
- pomohl bych mu podle situace
- pomoc mu
- pomohla bych mu se bránit, zastala se ho a kdyby chtěl šla bych s ním na policii, za učiteli
- Začala bych to řešit, snažila bych se pomoci.
- Pomohl bych
- Pomohl bych mu to říct učitelovi a rodičům a dělal bych mu větší oporu než obvykle.
- oznámila bych to jeho rodičům
- řekla bych mu, ať nereaguje a dotyčného si zablokuje a nahlásí to
- Zeptala se ho zda smím nahlásit dospělé osobě o tomto činu. A poté to udělala.
- vyhledal bych pomoc v okolí
- Snažila bych se útočnickovi nejdříve domluvit, a pokud by to nepomohlo, obrátila bych se na dospělého člověka, který by s tím byl schopen něco udělat.
- nic, kamarádi kolem mě by si poradili sami
- šel bych za ním a řekl bych mu aby to řekl rodičům
- řekl mu o co jde a buď bych ho poslal někam jinam na policii nebo bych to s ním řešil